

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Diplomová práce

2014

Bc. et Bc. Marie Jará

Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

Diplomová práce

Vlastimila Hradecká a cesta k Naději

vypracovala: **Bc. et Bc. Marie Jará**

vedoucí práce: **PhDr. Monika Mužáková, Ph.D.**

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem *Vlastimila Hradecká a cesta k Naději* vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály jsem uvedla v příloženém seznamu literatury.

Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla použita pro získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 2014

.....

podpis

Poděkování

Mé nejupřímnější poděkování patří především vedoucí diplomové práce PhDr. Monice Mužákové, Ph.D. za metodickou pomoc, rady při zpracování práce, náměty, inspirace a především za milý a přátelský přístup.

Děkuji Mgr. Renému Hradeckému, Mgr. Petře Lakatošové a Bc. Janu Vaněčkovi za čas, ochotu a pomoc při zpracování diplomové práce.

Zvláštní poděkování patří Mgr. Iljovi Hradeckému, bez kterého by tato práce nemohla vzniknout.

Dále děkuji rodině a mým nejbližším za podporu, kterou mi vyslovovali v průběhu celého mého studia a při tvorbě této práce.

Veškeré fotografie a jiné doprovodné obrazové materiály uvedené v textu (pokud není uvedeno jinak) pocházejí z osobního archivu rodiny Hradeckých, nebo z archivu NADĚJE (spolek) a jsou použity s laskavým svolením Mgr. Ilji Hradeckého.

NÁZEV:

Vlastimila Hradecká a cesta k Naději

AUTOR:

Bc. et Bc. Marie Jará

KATEDRA:

Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Monika Mužáková, Ph.D.

ABSTRAKT:

Diplomová práce s názvem *Vlastimila Hradecká a cesta k Naději* si klade za cíl zmapovat život zakladatelky občanského sdružení NADĚJE Vlastimily Hradecké a okolností, které přispěly ke vzniku této organizace. Dále se zabývá jejím dobrovolnickým působením v uprchlických táborech a činností při zakládání jednotlivých středisek pomoci NADĚJE. Ukazuje také současný stav spolku a programy, které svým klientům poskytuje s pohledem do jejího dalšího vývoje. Ke zpracování byla využita metoda kvalitativního výzkumu formou orální historie realizované na základě rozhovorů s rodinnými příslušníky a bývalými spolupracovníky Vlastimily Hradecké. Práce obsahuje fotografie.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Vlastimila Hradecká, NADĚJE, uprchlictví, sociální práce, bezdomovectví, chudoba

TITLE:

Vlastimila Hradecka and the way to Naděje

AUTHOR:

Bc. et Bc. Marie Jará

DEPARTMENT:

Department of Special Education of Faculty of education Charles University in Prague

SUPERVISOR:

PhDr. Monika Mužáková, Ph.D.

ABSTRACT:

The thesis titled Vlastimila Hradecka and the path to NADĚJE aims to chart life of founder of civic association NADĚJE Vlastimila Hradecka and circumstances which contributed to creation of this organization. It also deals her's voluntary actions in refugee camps and activities during founding of individual centers of help at NADĚJE. Shows actual state of this association and programs which provide to clients with a view of the further development. As processing was used the method of qualitative research via of oral history on the basis of interview with family and former colleagues of Vlastimila Hradecka. The thesis includes photography.

KEYWORDS:

Vlastimila Hradecka, NADĚJE, refugee, social work, homelessness, poorness

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíle diplomové práce	13
3. Metoda zpracování diplomové práce	14
3.1 Výběr metody	14
3.2 Formy práce.....	14
3.3 Realizace metody.....	15
4. Životní příběh Vlastimily Hradecké (1936 – 1997)	17
4.1 Dětství	17
4.2 První zaměstnání.....	18
4.3 Vysokoškolská studia.....	18
4.4 Projekt Děti dětem a rok 1968.....	19
4.5 Návrat do Čech	20
4.6 Život v Nitře	21
4.7 Branná a Jeseník	24
4.8 Praha	25
4.9 Setkávání mládeže v Černé Vodě.....	26
4.10 Od listopadu 1989 do roku 1997	27
5. Krůčky k NADĚJI	29
5.1 Obnova Armády spásy.....	29
5.2 Utváření NADĚJE	33
5.2.1 Dobový kontext	33
5.2.2 Organizování pomoci na pražských nádražích.....	34
5.2.3 Práce v krizovém štábu a v hotelu Flora.....	34
5.3 Založení NADĚJE	36
5.4 Uprchlícký tábor Jabloneček	37
5.4.1 Vybavení a personální zajištění.....	38
5.4.2 Náplň práce manželů Hradeckých.....	38
5.4.2.1 Tiberiu	40
5.4.3 Specifika pobytu a práce v uprchlickém táboře	41
5.4.4 Angolané v Jablonečku	43
5.5 Uprchlícký tábor Bělá – Jezová.....	44

5.6	Správa uprchlických zařízení (SUZ).....	45
5.6.1	Přijímací středisko	47
5.6.2	Pobytové středisko.....	47
5.6.3	Integrační středisko.....	47
5.6.4	Zařízení pro zajištění cizinců	48
5.6.5	Centrum na podporu integrace cizinců	48
5.7	Legislativní úprava uprchlictví.....	49
6.	NADĚJE v proudu času	51
6.1	Zakládání poboček NADĚJE	51
6.2	Program, cíle a poslání NADĚJE	53
6.2.1	Poslání a cíl NADĚJE.....	53
6.2.2	Program NADĚJE	55
6.2.2.1	Misijní programy.....	55
6.2.2.2	Program pro děti a mládež.....	56
6.2.2.3	Program pro rodiny	57
6.2.2.4	Integrační program	57
6.2.2.5	Bezdomovectví	58
6.2.2.6	Program pro lidi s handicapem	59
6.2.2.7	Program pro seniory	60
6.2.2.8	Program vzdělávání.....	60
6.3	Vyhlídky do budoucnosti NADĚJE.....	61
6.3.1	Shrnutí.....	62
7.	Vlastimila Hradecká ve vzpomínkách	63
7.1	Realizace a cíl interview	63
7.2	Interview	64
7.2.1	O začátcích v NADĚJI.....	64
7.2.2	O programu pomoci.....	65
7.2.3	O práci v NADĚJI a víře.....	65
7.2.4	O Vlastimile Hradecké a jejím odkazu	67
7.3	Shrnutí.....	69
8.	Závěr	70
9.	Shrnutí.....	72

10.	Summary.....	73
11.	Seznam použité literatury a jiných zdrojů	74
11.1	Monografie	74
11.2	Časopisy	76
11.3	Zákony a zákonná opatření	76
11.4	Sborníky	77
11.5	Internetové odkazy.....	77
11.6	Další dokumenty.....	78
11.7	Jiné zdroje	78
12.	Seznam příloh	Chyba! Záložka není definována.
13.	Přílohy	Chyba! Záložka není definována.
14.	Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou	Chyba! Záložka není definována.
15.	Evidenční list	Chyba! Záložka není definována.

1. Úvod

„Pouštěj svůj chléb po vodě, po mnoha dnech se s ním shledáš.“

(Kazatel 11,1)

Oblíbený verš Vlastimily Hradecké (1936 – 1997) ze starozákonní knihy Kazatel symbolicky vystihuje to, jak sama pohlížela na svět a v jakém světě chtěla žít.

Chlebem není myšlen jen produkt a výsledek těžké lidské práce, ale také Boží dar, jehož se můžeme zřící ve prospěch ostatních tak, aby svět okolo nás se stal lepším. Tím, že je člověk schopen dát kus sebe sama druhému, je i sám obdarován – jeho úsměvem, láskou a vděčností. Ale nečiní to jen z toho pouhého pocitu, že za to něco získá, ale jako akt své svobodné vůle a rozhodnutí obětovat část sebe zcela bez jakýchkoliv nároků a pomoci.

Hlavním důvodem, který mě přiměl k tomu, abych svou diplomovou práci věnovala Vlastimile Hradecké a jejímu odkazu je to, že jsem se chtěla blíže seznámit s ženou, která v sobě našla tolik síly, aby zcela nezištně založila organizaci, která se denně stará o více než tisícovku klientů po celé České republice. Abych poznala ženu, která se své práci natolik oddala, že nehleděla ani na své fyzické zdraví, pohodlí a potřeby, a šla cílevědomě za svou vizí - pomoci všem lidem, bez rozdílu. Ženu, která nikdy nebyla spokojená, jelikož stále kolem sebe viděla ty, jimž bylo třeba ještě pomoci.

Naděje letos v srpnu oslaví své 24. výročí vzniku. Má za sebou již poměrně dlouhou historii. Vlastimila Hradecká však byla pouze u prvních sedmi let, ale i přesto v ní zanechala něco, z čeho Naděje žije dodnes, a co se tak obtížně definuje. Mgr. Petra Lakatošová (spolupracovnice v NADĚJI, viz dále) to nazvala příhodně – „prostě se nám dostala pod kůži“.

Jaké překvapení na mě čekalo, když jsem zjistila, že o této mimořádné ženě je známo jen tak málo, takřka nic. Ona sama by si asi jistě přála, aby se více než o ní samotné, psalo o její práci, o lidech, kterým dávala naději a o službách, jež jim nabízela.

Tato práce by tedy měla být určitou formou vděku za veškeré úsilí, které svému poslání věnovala. Má být shrnutím a poukázáním na životní snažení této výjimečné osobnosti a na odkaz společnosti, který tu prostřednictvím NADĚJE zanechala.

2. Cíle diplomové práce

Cílem této diplomové práce s názvem *Vlastimila Hradecká a cesta k Naději* je zmapování života Vlastimily Hradecké (roz. Sovové), spoluzakladatelky občanského sdružení NADĚJE¹, které na našem území působí již od srpna 1990.

Dále pak pochopit podněty, které vedly k tomu, že tento spolek byl vůbec založen, k čemuž by měla především pomoci kapitola, jež se bude věnovat samotným vzpomínkám spolupracovníků na Vlastimilu Hradeckou a její obětavé práci v NADĚJI.

Snahou bude dále ukázat okolnosti vzniku organizace, která si dává za cíl pomoci v oblasti duchovní, morální, sociální, výchovné a vzdělávací (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

Popsat okamžiky zprvu výhradně spontánní dobrovolnické práce bez finančních prostředků na provoz (první pomoc uprchlíkům na pražských nádražích), dále pak samotnou práci v uprchlických táborech a nakonec i zakládání prvních středisek pomoci NADĚJE a jejich postupný rozvoj.

Další části práce si dává za cíl věnovat se současnému stavu NADĚJE, jejím programům a krátkému pohledu do budoucnosti NADĚJE.

---

¹ Od 1. 1. 2014 je v platnosti **nový občanský zákoník**, s jehož účinností dochází ke zrušení zákona č. 83/1990 Sb. a přesunu úpravy občanských sdružení (nyní spolků) do tohoto zákoníku č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

3. Metoda zpracování diplomové práce

3.1 Výběr metody

Metodou zpracování větší části diplomové práce byla zvolena forma orální historie, která pracuje s tou skutečností, že okolnosti lidského bytí a existence vůbec si lidé mezi sebou již od nepaměti sdělovali prostřednictvím mluveného slova. Můžeme tedy konstatovat, že „orální historie je odraz (lidské) minulosti popsany vlastními slovy“ (Vaněk, Mücke, Pelikánová, 2007, s. 11). Prakticky tedy patří mezi nejstarší výzkumné metody vůbec.

Díky tomu, že je v systému metod řazena mezi metody kvalitativní, znamená to, že bádání je pak výsledkem takové práce, kdy vnímání sdělení jedince je chápáno jako svébytná poznávací hodnota a „nesnaží se jeho obsah zobecnit za pomoci kvantifikujících (např. statistických) postupů do širších celků“ (tamtéž, s. 16). Rovněž se snaží „vyslyšet“ ty bezdějinné vrstvy společnosti a pokouší se poukázat na tzv. malé dějiny, u kterých jsou zásadní spíše osobní individuální prožitky a okolnosti každodennosti, atd. (Vaněk, Mücke, Pelikánová, 2007).

Další formou práce pak byla analýza dostupných pramenů, které by zachycovaly práci Vlastimily Hradecké a její život. Těch však nebylo k dispozici dostatek, proto se práce především opírá o informace získané na základě rozhovorů s rodinnými příslušníky a bývalými spolupracovníky Vlastimily Hradecké.

3.2 Formy práce

Hlavní formou této práce byl rozhovor (interview), který se snažil zachytit okolnosti, jež sám narátor, ten, který je nositelem pro nás významné informace, zažil, ve kterých vystupoval, jsou mu vlastní a má na ně vyhraněný názor (Vaněk, 2003). Tyto rozhovory byly realizovány jako polostrukturované s předem připraveným okruhem otázek, jež se ale přizpůsobovaly okolnostem vypravování a také směřování jednotlivých setkávání.

Interview bývá označován jako metoda, která je nejobtížnější, ale zároveň nejvhodnější v oblasti získávání kvalitativních dat. Spojují se v něm dvě oblasti práce: jednak samotné získávání dat od zúčastněné osoby, ale zároveň se v něm zrcadlí i pozorování, jež pak dotváří celkový obraz zjištěných dat, která lze pak dále komentovat, proto je nejčastěji realizován tzv. tváří v tvář (Miovský, 2006). Interview je tedy takový rozhovor, který „je moderovaný a prováděný s určitým cílem a účelem výzkumné studie“ (Miovský, 2006, s. 156).

Další důležitou formou práce byl tzv. životní příběh (také životopisné vyprávění), které je: „vedeno snahou objasnit určitý historický proces či etapu v podstatě limitovanou životem narátora, či přímo osudovými mezníky a stanovisky“ (Vaněk, 2003, s. 17). Tato forma byla uskutečňována prostřednictvím chronologického vyprávění narátora z toho důvodu, aby vzpomínání na dávné události bylo pro něj co nejjednodušší. Prožitky, vzpomínky, představy a životní postoje jsou tedy tou hlavní podstatou metody, která zatím nemá v prostředí českého výzkumu příliš pevnou pozici (Vaněk, 2004).

3.3 Realizace metody

Rozhovory byly realizovány v průběhu měsíců února a března 2014 vždy na pracovištích narátorů (Mgr. Ilja Hradecký, Mgr. René Hradecký a Mgr. Petra Lakatošová), v příjemném a nerušeném prostředí jejich kanceláří.

Samotné rozhovory netrvaly více než devadesát minut. Narátoři vždy odpovídali velmi ochotně, spontánně, někdy si okolnosti týkající se daného tématu připomínali prostřednictvím fotografií a dalších dokumentů, které později dohledávali. Byli motivováni velkým zájmem svěřit tazatelce co nejvíce informací o Vlastimile Hradeckém, okolnostech vzniku NADĚJE a vůbec o práci v NADĚJI, které by mohly případně pomoci při zpracování diplomové práce. Byli také velmi ochotni upřesňovat další skutečnosti prostřednictvím emailové korespondence, přes kterou také tazatelka získávala fotografie a další podkladové materiály ke zpracování tématu.

Tazatelka se rovněž řídila Etickým kodexem České asociace orální historie, o. s., který vychází z anglické verze Etického kodexu Americké společnosti orální historie (OHA)

(Vaněk, 2007), jenž popisuje eticky korektní přístupy k narátorům a formy práce se získaným materiálem.

Narátři byli seznámeni s účelem, cílem a postupem výzkumu a jeho plánovaným výstupem. Rovněž také souhlasili s poskytnutím údajů a informací, které jsou uvedeny v této práci.

4. Životní příběh Vlastimily Hradecké (1936 – 1997)

Životní pout' pozdější spoluzakladatelky občanského sdružení NADĚJE nezačíná šťastně. To, co jí v útlém věku nebylo dáno a později bylo nahrazováno milovanou tetinkou, jak jí s oblibou říkala, ji ovlivnilo do konce života. Vlastimila proto nikdy nepřestávala být vděčná za lásku, kterou ji tetinka se strýcem věnovali. A do konce života pociťovala to, že se neustále musí za svůj šťastný konec lidem okolo odvděčovat.

4.1 Dětství

Vlastimila Hradecká (roz. Sovová) se narodila 9. listopadu 1936 v Olomouci do neúplné rodiny a zřejmě proto, že byla nemanželským dítětem, ji matka velmi záhy opustila a zanechala u prarodičů v obci Kvasice.²

Ti už byli na výchovu vnučky poměrně staří, na péči o ni neměli dost sil a bohužel ani nedisponovali velkými finančními prostředky, kterými by Vlastimilu zaopatřili. Zlom přichází o dva roky později - přibližně od věku jejích dvou let (1938) se o Vlastimilu začali starat Alois a Anežka Sovovi, teta se strýcem. Jednoho dne měl být totiž strýc Alois Sova (? – 1966/67)³, tehdy zaměstnanec u firmy Baťa, na návštěvě v Kvasicích a měl vidět to, že tam „v zimě po dvorku běhá dítě, které bylo jen velmi špatně oblečené“, a tak si ho vzal s sebou domů, do Otrokovic (ze vzpomínek Ilji Hradeckého).

Manželé Sovovi se o Vlastimilu starali jako o vlastní dceru, ačkoliv nikdy nebyl mezi nimi právní vztah stanoven. Proběhlo sice několik soudních jednání, u nichž se Vlastimily ptali, kde by chtěla žít, ale ona vždy měla odpovídat a opakovat to samé: „doma u našich“, což znamenalo u tetinky Anežky Sovové (1914 – 1987)⁴ v Otrokovicích. A právě za to, že se

---

² okres Kroměříž, Zlínský kraj

³ **Alois Sova** – byl původním povoláním stolař, který byl později zaměstnán u Bati, později také ve firmě Svit, jež vznikla znárodněním Baťových závodů (od 1. 1. 1949), zde pracoval v sériové výrobě dřevěných součástí obuvi. (I. Hradecký) a Historie firmy Baťa. [online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.bata.cz/bata-history>.

⁴ **Anežka Sovová** – tehdy zaměstnána na poště.

jí ujali zcela nezištně, že věnovali jí rodičovskou lásku a péči, jim byla celý život neskutečně zavázána. Možná právě zde se rodí ten silný pocit solidarity a empatie, se kterým se jako učitelka zprvu sama věnovala dětem a později, s manželem Iljou Hradeckým (*1945), práci s uprchlíky, bezdomovci a posléze i s dalšími, kteří potřebovali nějakým způsobem pomoci.

V Otrokovicích také později začala chodit do místní jedenáctiletky,⁵ kterou pak ukončila maturitní zkouškou.⁶

4.2 První zaměstnání

Strýc s tetinkou žili velmi skromně, dalo by se říci, že až chudě. Strýc Alois Sova byl několik let v invalidním důchodu, jelikož byl astmatikem, a proto také se Vlastimila rozhodla, ihned po ukončení jedenáctiletky, nastoupit do zaměstnání. V první části svého profesního života si zvolila práci s dětmi. V Karlově Studánce si našla práci učitelky v dětském domově, kde působila přibližně následující rok. Již během tohoto zaměstnání také nastupuje na Učitelství ústav v Olomouci a dálkově studuje obor učitel pro základní školy.

Po ukončení pracovního poměru v Karlově Studánce dále začíná působit jako učitelka na několika základních školách v okrese Zlín a Uherské Hradiště. Ve většině škol, kde působila, zakládala pro děti hudební a pěvecké kroužky, které také vedla, rovněž s dětmi hrála divadlo. Doprovázela je přitom hrou na housle a po nešťastném úrazu ruky, pravděpodobně zlomenině, která se ale špatně zhojila, přešla později na hru na klavír.

4.3 Vysokoškolská studia

I dále si rozšiřovala své pedagogické vzdělání a od roku 1958 začala studovat Vyšší pedagogickou školu v Brně, konkrétně učitelství v 6. - 9. postupném ročníku základní

---

⁵ **Jedenáctiletá střední škola** v sobě zahrnovala dnes používané první tři stupně školního vzdělávání, kdy žáci po absolvování povinných osmi let školní docházky mohli pokračovat ve studiu další tři roky, které ukončili maturitní zkouškou (Švandrlík, 1975).

⁶ Přesný rok ukončení studia se nepodařilo dohledat, jelikož takto staré údaje již na školách nejsou dostupné a ve Státním okresním archivu Zlín nejsou pro bádání zatím připraveny z důvodu stěhování archiválií.

devítileté školy v oboru hudební výchova a český jazyk (viz přílohy), toto studium ukončila 3. března 1962 a získala tím vysokoškolskou kvalifikaci *promovaný pedagog*.

Poté také nastoupila na Filosofickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně⁷, kde studovala obor učitelství pro školy II. cyklu, v aprobaci český jazyk a francouzština. Při studiu zde získává také možnost ročního stipendijního pobytu na proslulé pařížské univerzitě Sorbonna v období let 1968 – 1969. Pobyt jí byl umožněn ale díky realizaci projektu, který Vlastimila sama vymyslela a ten nesl název *Děti dětem*.

4.4 Projekt Děti dětem a rok 1968

Tento projekt byl uskutečněn na základě dobrovolného sběru surovin (nejčastěji papíru), které shromažďovaly děti na základních školách. Peníze, které se později na prodeji těchto surovin utřžily, byly věnovány na podporu dětí zasažených vietnamskou válkou.⁸ Díky výsledkům tohoto projektu byla společně s dětmi z oblastí vojenských střetů pozvána na setkání s tehdejším prezidentem Ludvíkem Svobodou (1895 - 1979) na Pražský hrad.

Rok 1968 byl dále zásadní nejen z politických důvodů⁹, ale i z osobních, protože právě při studiích v Paříži se Vlastimila seznámila se svým budoucím manželem Iljou, který tehdy v Paříži pracoval u jedné společnosti, jež obchodovala s křišťálem. Svatba na sebe dlouho nedala čekat a konala 24. července na velvyslanectví a poté druhý den (25.7) také v kostele na okraji Paříže. „*My jsme měli sice svatbu v kostele, ale bylo spíše z toho důvodu, že to tady tehdy bylo chápáno jako něco nežádoucího a bylo spíš z takového protestu*“ (ze vzpomínek I. Hradeckého).

„*V šedesátém osmém roce, když jsem studovala v Paříži, tak jsem se tam setkala s českou vlnou uprchlictví – českého exodu. Tak jsem si uvědomila, že je třeba, abychom my*

---

⁷ nynější Masarykova univerzita v Brně

⁸ **Válka ve Vietnamu** byla ozbrojeným konfliktem, který probíhal na území dnešního Vietnamu, Laosu a Kambodži v letech 1955 – 1975 s převážnou intervencí armády Spojených států amerických (Frey, 2003).

⁹ Rok **1968** se zpočátku vyznačoval vlnou normalizačních rozhodnutí (např. zvýšení svobody tisku), toto období se rovněž nazývá *pražské jaro*. Tyto snahy však byly ukončeny vojenskou intervencí vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968 a upevnění moci vládnoucí Komunistické strany Československa KSČ (Čapka, 1998).

splatili to, co přeci nám bylo dáno. Jako je v Bibli napsáno „Pouštěj chléb svůj po vodě, po čase se Ti navrátí“. Myslím si, že je nutno, abychom si uvědomili, že my jsme lidé, kteří máme co vrátet“ (V. Hradecká pro dokument *Člověk pod jinou kůží*, režie: Marie Šandová, 1991). V tomto sdělení můžeme spatřovat další zásadní moment, který pravděpodobně později vedl k tomu, že manželé Hradečtí nebyli neteční k situaci, která byla u nás v létě 1990 (viz kap. 5.2.2 Organizování pomoci na pražských nádražích).

Přijetí u prezidenta Ludvíka Svobody, 1968

4.5 Návrat do Čech

V tomto období se také manželé Hradečtí poprvé dostávají do hledáčku StB¹⁰. Ta Vlastimilu Hradeckou oslovila o vánočních prázdninách v Praze: „*Na Vánoce 1968 přijela zpátky do Čech, protože mohla, byla tam (pozn. aut. v Paříži) legálně. V den pohřbu Jana Palacha (pozn. aut. 25.1 1969) ji v Praze kontaktoval nějaký pracovník StB, který ji chtěl získat pro spolupráci mezi Čechy v Paříži, mezi emigranty, ale i mezi těmi, co tam byli*

¹⁰ **Státní bezpečnost (StB)** – polická policie, která vznikla roku 1945 jako jedna z neuniformovaných složek Sboru národní bezpečnosti (Čapka, 1998).

legálně. Ono to nebylo snadné odmítnout, protože člověk nevěděl, jestli se nějak nebudou mstít. Byli jsme pod kontrolou, to jsme věděli. Tu a tam jsme se to dozvěděli i přímo“ (I. Hradecký).

Také i proto zvažovali, zda se mají po ukončení studií na Sorbonně (1969) vrátit zpátky do Čech, nebo zda by bylo lepší usadit se ve Francii a začít tam budovat společnou historii. Ale nejpádňějším a nejdůležitějším argumentem pro návrat byla Vlastimilina tetinka Anežka, ke které ji vázalo velmi silné citové pouto. *„Naše první cesta byla do Otrokovic, za tetinkou, zde jsme taky nějaký ten čas bydleli v domečku společně s tetinkou, sice jsme si tu našli práci - já jsem pracoval ve Zlíně a manželka učila v Otrokovicích, ale nebylo to úplně to, s čím bychom byli spokojeni, a tak jsme hledali dál“ (I. Hradecký).*

Vidina lepšího pracovního místa s vlastním bytem přivedla manžele Hradecké už po dvou měsících do Prahy. Zde ale našel práci pouze Ilja, což vedlo k dalšímu hledání. A vůbec hledání místa, kde by mohli vést společně spokojený život, je provázelo podstatnou část života. Někdy jim život ztrpčovaly špatné pracovní podmínky a vliv komunistického státního zřízení, jinde pak na jejich setrvání měl vliv jejich obrat ke křesťanství a pevná víra v Boha, která nebyla v minulém režimu příliš akceptovaná.

4.6 Život v Nitře

Po neúspěšném shánění pracovního místa pro Vlastimilu se manželé rozhodli, že zkusí štěstí jinde. Následujících čtrnáct dní cestovali napříč republikou a hledali své nové útočiště. Roku 1970 se dostali až do Nitry, která se stala jejich domovem na následujících šest let. Zde zaměstnání našli již oba: Ilja začal působit ve svém původním oboru (polygrafii) a pracoval u dvou firem v tiskárnách. Vlastimila získala místo vyučující na místní pedagogické fakultě,¹¹ později i na vysoké škole zemědělské¹², kde vedla kurzy francouzštiny. Naskytla se i pak

---

¹¹ Původně v tomto období Pedagogická fakulta v Nitře, později od roku 1992 součást Nitrianské univerzity, v témže roce Vysoká škola pedagogická a od roku 1996 součást Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře. Historie univerzity. [online 25. 3. 2014] Dostupný z http://www.pf.ukf.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=13&Itemid=10.

¹² Od roku 1996 Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitře. Historie univerzity. [online 25. 3. 2014] Dostupný z <http://www.spu.sk/en/>.

možnost vyučovat vojáky místní posádky češtinu: „*prý protože v Nitře v tu chvíli nebyl žádný český učitel a od vojáků jsme i později získali lepší byt*“ (I. Hradecký).

V Nitře se také narodily jejich dvě děti Michelle (*1971)¹³ a René (*1975)¹⁴. Vlastimila zde také dokončuje studia na Filosofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (1972), jež zakončuje státními závěrečnými zkouškami a obhajobou diplomové práce *Flaubert peintre de la campagne* u prof. Otakara Nováka (1905 – 1984)¹⁵ na katedře romanistiky.

Zde však dochází k opětovnému kontaktu s StB a roku 1976 Iljovi Hradeckému nabízí spolupráci, kterou ale odmítá: „*já jsem s tím nechtěl mít nic společného a politicky jsem nevystupoval*“ (Ilja Hradecký). Překvapivé i pro manžele Hradeckých tehdy bylo to, že je StB oslovila poměrně pozdě, jelikož od jejich návratu z Francie uběhlo již osm let: „*Díky tomu, že se rozdělilo Československo na federaci,¹⁶ tak ty informace mezi Českem a Slovenskem asi trochu vázly. Tady (na území nynější České republiky, pozn. aut.), bych asi později problémy měl, protože jsem byl ve Francii tak pololegálně*“ (Ilja Hradecký).

Na základě toho byly na vojenské škole na Vlastimilu Hradeckou vyvíjeny určité pracovní nátlaky, které ji měly přimět k odchodu ze školy. Ty však nakonec skončily rozvázáním pracovního poměru dohodu. Toto všechno se ale událo již období, kdy byli manželé Hradečtí rozhodnuti z Nitry odejít, protože si byli vědomi, že by tyto nepříjemné situace mohly i nadále pokračovat.

---

¹³ **MgA. Michelle Hradecká** - je absolventkou pražské AMU, kde vystudovala hru na varhany a cembalo. Studovala rovněž v Clevelandu (The Cleveland Institut od Music) a ve Vídni (Hochschule für Musik), dále také v Holandsku. V současné době studuje v doktorském studijním programu Interpretaci a teorii interpretace na HAMU. Působí na pražské základní škole, kde vyučuje anglický jazyk, na Základní umělecké škole na Praze 7 učí hru na varhany. Kromě toho aktivně koncertuje v České republice i v zahraničí a hraje na bohoslužbách u sv. Michala v Jirchářích. Má čtyřletého syna. (informace poskytl I. Hradecký, dále oficiální databáze HAMU [online 25. 3. 2014] Dostupný z <http://www.hamu.cz/fakulta>).

¹⁴ **Mgr. René Hradecký** - je absolvent Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy, nyní úspěšně podniká v oboru realit.

¹⁵ **prof. Otakar Novák** – literární historik, překladatel a profesor dějin francouzské literatury na brněnské filosofické fakultě. Hlavní redaktor Slovníku spisovatelů francouzsky psaných literatur (Fryček, 2006).

¹⁶ 1. ledna 1969 vstoupil v platnost zákon o československé federaci č. **143/1968 Sb.** ČSSR byla tvořena Českou socialistickou republikou (ČSR) a Slovenskou socialistickou republikou (SSR). Prezident republiky Ludvík Svoboda jmenoval federální vládu, kdy se česká a slovenská národní rada staly parlamenty republik (Čapka, 1998).

V rozhovorech I. Hradecký zmiňoval další událost, které je spojena s jeho odchodem ze zaměstnání v Nitře: „Ale nastala taková zajímavá situace – protože i já jsem taky potřeboval ukončit pracovní poměr, tak jsem šel za vedoucím závodu a řekl jsem mu otevřeně, jaká je situace. Věděl jsem, že je to komunista, protože jinak by nemohl být ředitelem, byl to takový slušný člověk, takový starší pán se zkušenostmi, a taky trošku svérázný. Tak jsem mu řekl, jaká je situace. A on mi povídá: Já vím, že tu asi tři, čtyři lidi mám nasazený, a já Vás chápu, a tak to ukončíme dohodou. Takže jsme se docela dobře vyvázali a hledali místo, kam jít.“

Z promoce na FF UJEP Brno, 1972

4.7 Branná a Jeseník

Později vybírali místo působení podle možnosti uplatnění Vlastimily, což se ale vydařilo později oběma, protože oba totiž našli místo v obci Branná.¹⁷ Učili na základní škole¹⁸, Vlastimila český jazyk, Ilja pak matematiku a výtvarnou výchovu.

Vlastimila Hradecká byla nesmírně podnikavá a chtěla oživit místní kulturní život, a tak k výročí Ludwiga van Beethovena (1770 – 1827) sama uspořádala tzv. beethovenovský večer zasvěcený jeho skladbám a životu. „*Nicméně nějaký pán z okresního výboru KSČ se k tomu vyjádřil, že je to sice hezký, ale že bychom ty feudály neměli nijak propagovat, protože on je „van“, že. A proč k tomu výročí neudělat třeba Čajkovského?*“ (Ilja Hradecký). „Tehdy jsem si uvědomila i její schopnost literárního projevu, protože pásmo o Beethovenově životě a díle mělo značnou uměleckou úroveň, umocněnou jejím vlastním procítěným přednesem“ (Vencová, nedatováno).

Po odchodu z Branné se rodina přestěhovala do Jeseníku, kde vydržela po následující čtyři roky (1978 – 1982). Vlastimila Hradecká zde začala pracovat jako učitelka na místním gymnáziu¹⁹, „Byla sice přísná, ale spravedlivá. Ve svém vztahu k žákům nebyla neosobní, zajímala se o ně nejen jako pedagog, ale také jako člověk s citlivým srdcem“ (Vencová, nedatováno).

Nicméně ani zde to Hradečtí neměli jednoduché. Okolností, která jim navždy ovlivnila život, byla ta, že zde oba konvertovali ke křesťanství. Měli sice svatbu v kostele, jak bylo zmíněno výše, ale z jejich strany to tehdy byl krok určitého rebelství než výraz hluboké víry v Boha. „*U nás to byl Boží zásah z nebe, prostě nečekaný. Najednou to přišlo. Je to prostě zázrak, nedá se to popsat*“ (Ilja Hradecký). A od toho okamžiku se změnil jejich celkový pohled na život a svět vůbec.

Otázka víry je zde zmiňována především z toho důvodu, že samotné založení NADĚJE (spolku) vysvětlovali Hradečtí určitým Božím vedením o pocitu povolání do služby,

---

¹⁷ okres Šumperk, Olomoucký kraj

¹⁸ Škola byla ke konci června 2005 zrušena. Historie obce Branná. [online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.branna.eu/informace-o-obci/soucasnost/>.

¹⁹ dnes Gymnázium Jeseník. O škole. [online 25. 3. 2014] Dostupné z: <http://www.gymjes.cz/o-skole>

kteří jim dávalo sílu a odhodlání bojovat, především v nepříznivých situacích, za ty, kteří potřebovali pomoci. Také je zdůrazněna proto, že jejich víra rovněž ovlivnila jejich další setrvání v Jeseníku. „V Jeseníku na gymnáziu byla ředitelka, která byla hodně přesvědčená komunistka, takže když se tohle dozvěděla (že Hradečtí konvertovali ke křesťanství, pozn. aut.), tak nám způsobovala různé potíže...“ „...rozhodli jsme se, že se odstěhujeme z Jeseníku, protože jsme viděli, že je třeba cestu hledat zase někde jinde, že tu nebudeme spokojeni“ (Ilja Hradecký).

K těmto vzpomínkám se přidává i RNDr. Libor Malý, absolvent gymnázia v Jeseníku a současně zde působící učitel matematiky a fyziky, který potvrzuje nepříjemnou atmosféru na gymnáziu v tom období: „Sám jsem paní Hradeckou zažil v posledním roce svého studia na gymnáziu. Maturoval jsem v roce 1979. Osobně mne neučila, nepřišel jsem s ní do žádného bližšího kontaktu. Přesto jsem měl dojem, že je to velice vzdělaný člověk. Nevím také, odkud přišla, proč se ocitla v Jeseníku, ani nevím z jakých důvodů a kam se odstěhovala. Pokud si pamatuji, bylo to do Prahy. V té době (1976 - 1984) byla na škole ředitelkou soudružka Klára Kožuchová a pracovat, případně studovat za jejího vedení nebyl žádný med...“

Situaci dále dokresluje i vzpomínka od Marie Vencové, přítelkyně rodiny Hradeckých: „Myslím, že to neměla v těch letech jednoduché, nemohla projevit svobodně svůj názor věřícího člověka, aby nepřišla o zaměstnání. Vnímaví studenti mohli jen vytušit její vnitřní bohatství, z kterého jim mohla jen po kapkách a takřka v jinotajích občas něco předat“ (Vencová, nedatováno).

4.8 Praha

Od roku 1982 se historie rodiny Hradeckých začíná psát v Praze, kam se uchýlila po nehezkých zážitcích z Jeseníku. Vlastimila Hradecká tady začala působit na ústředí Jednoty bratrské v Hálkově ulici²⁰, kde měla na starosti vedení administrativních záležitostí této církve. Na tomto místě také rodina získala k užívání služební byt, ale platové ohodnocení

---

²⁰ **Jednota bratrská** je jedna z protestantských reformačních církví působících v České republice založená již v období husitských válek v 15. století (Vacovský, 1996).

Vlastimiliny práce nebylo v Jednotě bratrské zcela ideální, „něco jako na úrovni důchodu“ (Ilja Hradecký).

Přesto tu pracovala následující dva roky (do roku 1982), pak na krátkou dobu (přibližně dva měsíce) nastoupila na Základní školu Pražáčka (Praha – Žižkov), odkud tehdy ještě během zkušební lhůty odešla a zřejmě proto není uvedena v archivních dokumentech zde působících pedagogů.

Ještě později se manželům Hradeckým naskytla možnost zaměstnání společně na jednom pracovišti, v Hradeckého původní profesi – v polygrafii, kde Vlastimila zůstala pracovat až do roku 1988. Od této doby jí pak byl přiznán plný invalidní důchod, který pravděpodobně pobírala až do uzavření pracovního poměru k NADĚJI (od května 1991).

Vlastimila Hradecká totiž již od útlého dětství trpěla srdeční vadou a ke zhoršení jejího stavu následně došlo tehdy, co ve dvanácti letech prodělala těžkou revmatickou horečku²¹, „... lékaři prorokovali, že se dožije maximálně třiceti let a že kvůli tomu nebude moci mít děti, ale vydržela to všechno až do šedesáti let a děti nakonec měla taky“ (I. Hradecký).

4.9 Setkávání mládeže v Černé Vodě

Na tomto místě ještě zmíníme působení Hradeckých na chalupě v obci Černá Voda.²² Zde se totiž začaly pořádat přibližně týdenní pobyty mládeže z různých církví a různých sborů z Valašska, Brna, Ostravska, Čech či Prahy. První setkání vzniklo naprosto spontánně v roce 1980. „Ani nevím, z jakého popudu to vzniklo, a ani vlastně nevím, jak přijela první skupina, ale tak nějak se to pak rozkřiklo a nějak nás kontaktovali a prostě přijeli“ (I. Hradecký).

Setkávání probíhala v příjemném a nerušeném prostředí. Chalupa Hradeckých totiž byla postavena na samotě, na tichém místě u lesa, kam nebylo téměř vidět, nevedla žádná pořádná cesta a ostatní tam museli kilometr lesem pěšky.

---

²¹ **revmatická horečka** je akutní zánětlivě život ohrožující onemocnění, při kterém často bývá postižen srdeční sval. Vzniká na základě streptokokové infekce, nejčastěji bývají ohrožené děti ve věku pět až deset let (Shoenfeld a kol., 2007).

²² okres Jeseník, Olomoucký kraj

Nejzásadnějším důvodem setkávání bylo načerpání síly a pocitu sounáležitosti na další „žítí“. Podle slov I. Hradeckého se jednalo o duchovní kruh, kde se hodně zpívalo, četlo, vykládalo z bible a chodilo koupat do lomu. „*Odcházel, odjížděli vždy takoví povzbuzení. My jsme o tom, že by nám to mohlo způsobovat ze strany komunistů nějaké nebezpečí, nepřemýšleli. Bylo to jednání ve víře, že je to užitečné, že je to dobré. To, že jsme i tam byli pod kontrolou, bylo jasné, protože občas prošli kolem takoví nenápadní turisté. Dokonce tam vedla po staré železniční trati turistická trasa. Jednou jsme ale zjistili, že tam udělali takový zub, aby museli jít kolem naší chalupy, tak jsem to přemaloval zase zpátky. Dokonce jednou přijeli a udělali tam „šťáru“, prolustrovali snad všech sto třicet lidí. Tehdy tam byli i čtyři faráři se státním souhlasem²³. Schovaly se všechny zpěvníky a Bible a ti čtyři duchovní zmizeli do lesa. Tři z nich odjeli následující den, protože kdyby jim ten státní souhlas sebrali, tak by bylo po všem. A takové pobyty jsme tam měli po celé prázdniny.*“

Vlastimilu Hradeckou, podle slov naratorů, velmi tato setkávání naplňovala a dokázala z té energie, kterou zde načerpala, žít ještě po dlouhou dobu, a pak zase vyhlížela další prázdniny a chvíle strávené se „svými“. Měl to být pro ni takový psychický odpočinek, odpoutání se či vysvobození od reality všedních dní, který tak moc potřebovala.

Ukončení biblického programu se váže k roku 1990, resp. 1989, kdy se celkově uvolnily poměry směrem ke svobodnému vyznávání víry, a taková setkávání již nebyla potřeba. Naskytlo se totiž více vhodnějších příležitostí ke svobodnému sdružování se.

4.10 Od listopadu 1989 do roku 1997

Pomalou se také blížil listopad 1989 a s ním vidina změn, na které lidé tak dlouho čekali. Rovněž Hradečtí se nechávají strhnout touto euforií volnosti a nabízejí zprvu pomoc Armádě spásy²⁴ při jejím návratu zpět do Československa (čemuž se budou podrobněji

---

²³ **Státní souhlas pro výkon duchovenské činnosti** bylo rozhodnutí, prostřednictvím kterého úřady povolovaly činnost církvím a duchovním společenství (viz nařízení č. 223/1949 Sb.), zrušen byl na základě nařízení 522/1992 Sb.

²⁴ **Armáda spásy** - je součástí všeobecné křesťanské církve, je charakteristická svým vojenským řízením a praxí. Všude na světě nabízí potřebným jak duchovní tak i sociální pomoc. Byla založena roku 1895 metodistickým kazatelem Williamem Boothem. Armáda spásy. [online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.armadaspasy.cz/o-nas>.

věnovat následující kapitoly). V tomto období se začíná pomalu vytvářet pojetí jejich dobrovolnické činnosti, které později uplatňovali na pražských nádražích, v uprchlických táborech, a pak při zakládání jednotlivých poboček NADĚJE.

Období devadesátých let je pak obdobím velkého rozvoje NADĚJE. Zakládají se nová střediska i pobočky. NADĚJE se později přestává plně zaměřovat pouze na práci s uprchlíky či azylanty, ale svou pomoc nabízí všude tam, kde se jí alespoň trochu přiotevřou dveře a jsou v nich lidé, kteří by se dokázali ztotožnit s myšlenkami NADĚJE a také chtějí pomáhat.

Vlastimila Hradecká konečně mohla realizovat své vize pomoci potřebným, do práce vstoupila s obrovským nadšením, zápalem a pracovním nasazením, které také očekávala od ostatních. *„Byla ženou se silným sociálním cítěním, které dominovalo nad jejím zdravím (byla invalidní důchodkyně) a osobním pohodlím. Přestože její manžel Ilja byl v Naději její nadřízený, často to při poradách vypadalo naopak. Bylo to dáno asi tím, že i když organizace Naděje byla chápána jako „dítě manželů Hradeckých“, dělalo to na mě dojem, že to byla ona, kdo byl „otcem myšlenky“. Prostě tím žila“* (Petr Macek²⁵ ze vzpomínek).

Je smutným paradoxem, že právě v den, kdy se mělo otevírat jedno z dalších středisek – pro mladé bezdomovce, resp. pro mladé lidi ohrožené sociálním vyloučením v Bolzanově 7, se konalo také poslední rozloučení s ní. Podle slov Mgr. Petry Lakatošové zde měla ještě pár dnů předtím pracovat, uklízet a připravovat vše na slavnostní otevření.

Může nás alespoň těšit to, že středisko stále slouží svému původnímu účelu a že vize Vlastimily Hradecké jsou naplňovány každým dnem.

Vlastimila Hradecká zcela nečekaně zemřela 11. března 1997 ve věku nedožitých 61 let.

---

²⁵ **Petr Macek** – spoluzakladatel pobočky NADĚJE ve Vysokém Mýtě (1992) a blízký přítel rodiny Hradeckých.

5. Krůčky k NADĚJI

Následující kapitola se bude zabývat dobrovolnickou prací manželů Hradeckých po roce 1989. Nejdříve směrem k Armádě spásy a snaze o obnovu jejího působení na našem území. Dále pak prvotní pomocí rumunským uprchlíkům na pražských nádražích a působení NADĚJE v uprchlických táborech Jablonečku a Bělé-Jezové od konce srpna 1990 do února roku 1991.

5.1 Obnova Armády spásy

„Přišel listopad 1989, tak jsme se hned rozhodli 2. prosince 1989, tohle datum si přesně pamatuju, to jsme psali do Londýna do Armády spásy, že jim chceme pomoci v tom, aby tady obnovovali svou činnost“ (Ilja Hradecký). O Armádě spásy už manželé Hradečtí věděli delší dobu, znali její poslání, vize a strukturu. Dříve předtím se také stýkali s Bohuslavem Burešem²⁶ a Gustavem Stranofským. Ti patřili mezi poslední mladé důstojníky Armády spásy před jejím zrušením v roce 1950²⁷. Bohuslav Bureš několik let vedl soukromé bohoslužby – *„říkalo se, že se tam chodí do Armády spásy“* (Ilja Hradecký). Prvotní signál

---

²⁶ Po majoru **Bohuslavu Bureši** je dnes také pojmenováno jedno ze středisek Armády spásy v pražských Holešovicích „*Centrum sociálních služeb Bohuslava Bureše*“, které nabízí služby azylového domu, noclehárny a denního centra. Armáda spásy Praha. [online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.armadaspasy.cz/praha>.

²⁷ Armády spásy zahájila v Československu činnost v roce 1919. Kromě šíření osvěty a církevní činnosti nabízela pomoc lidem bez domova a jiným, kteří se ocitli na okraji společnosti. Během okupace v letech 1938 – 1945 byla její činnost výrazně omezena a pod vlivem komunistického režimu pak v roce 1951 zcela zakázána. [online 25. 3. 2014], Dostupné z <https://dl.dropboxusercontent.com/u/20686598/webAS%20%20NEMAZAT/co%20delame/historie%20AS.pdf>

pomoci Armádě spásy však vyslal syn manželů Hradeckých René (*1975), který na informaci o Armádě spásy narazil při prohlížení starých časopisů. Později sám vyráběl plakáty, jež vylepoval během revolučních dní roku 1989 - „*We need The Salvation Army!*“²⁸, což vedlo také k rozhodnutí jeho rodičů nabídnout pomoc právě Armádě spásy.

Mezi první činnosti manželů Hradeckých patřilo navazování kontaktů s bývalými pracovníky Armády spásy, aby detailně poznali fungování této organizace. Pak následovala jednání na všech úrovních - se státem, i s městy na místech, kde původně Armáda spásy před jejím zrušením měla svoji historii. Původně dobrovolníci, spolu s manželi Hradeckými, fungovali spíše jako jakýsi „Klub přátel Armády spásy“, kde se všichni scházeli, vytvářeli nové strategie a radili se o dalších postupech práce. S tehdejší předsedou vlády Mariánem Čulřou (*1945) a příslušnými ministry se snažili rovněž zkoumat možnosti legalizace činnosti Armády spásy u nás.

Dalšími kroky představovali Armádu spásy očím veřejnosti a upozorňovali ji na to, že tato organizace s dlouhou tradicí je u nás velmi potřebná a najde své uplatnění v nejširším okruhu pomoci potřebným. Rovněž se snažili vymýtit negativní předsudky k ní, které byly dříve produkovány minulým režimem. Na faktech z historie ukazovali její nezastupitelnou roli ve společnosti.

Jednou z takových snah byl například článek Vlastimily Hradecké, který byl uveřejněn v evangelickém týdeníku *Kostnické jiskry* (4/1990), jehož slova můžeme bohužel i dnes považovat za zcela platná: „Dnešní mladý člověk, ale i lidé středního věku nevědí o Armádě spásy nic pozitivního. V našem povědomí zůstal jen posměch a pohrdavý postoj, přezírání a pocit, že toto společenství je pro dnešní svět už zastaralou a nemoderní aktivitou, které je o nás „odzvonečno“. Armádu spásy založili roku 1865 v Londýně William Booth (nar. 1829 – zemř. 1912) a jeho manželka Kateřina. Oba byli otřeseni tělesnou a mravní bídou obyvatel východního Londýna, který byl ve své době špinavým labyrintem brlohů, kořalen, putyk, nevěstinců, chatrčí, džunglí nemocí a smrti. Naplnění soucitem k zanedbanému lidu, o který se nestarala nejen vláda, ale ani žádná církev, vytkli si za cíl pracovat mezi opilci, tuláky, zločinci, zloději a nevěstkami v nejvykřičenější části Londýna“ (Hradecká, 1990, viz příloha obr. č. 4).

---

²⁸ „Potřebujeme Armádu spásy!“

Na tento článek pak reagoval právě již zmíněný Bohuslav Bureš děkovným dopisem, z něhož je tato následující pasáž: „Jsme Vám vděční za Vaší pomoc a doufám, že se ještě uplatníte s Vaším vzděláním a manžel se svým elánem. Bůh Vám žehnej!“ (Bureš, 1990, viz příloha obr. č. 5).

Ačkoliv situace v tomto období byla pro Armádu spásy více než příznivá, první důstojníci z jejích řad k nám přicházejí až v dubnu roku 1990, což bylo podle Ilji Hradeckého zbytečně dlouho, protože se práce podle něj měla začít ihned. Z důstojníků k nám tedy nejdříve přišel Derrick Tribble, jenž měl být toho času již v důchodovém věku, ale zároveň byl jedním z posledních, kteří si měli pamatovat Armádu spásy v Československu před jejím zrušením²⁹. *„Ten přišel sám, a byl zde takový problém s komunikací, protože on sem přijel vždy na pár dní, a pak se vracel zase do Anglie. On pak zase musel kontaktovat příslušného pracovníka v Amsterdamu, protože rozšiřování Armády spásy měli na starosti Holanďané. Derrick ale byl úžasný člověk, milý, příjemný, jen ta komunikace vážla“* (Ilja Hradecký). Tento zdlouhavý postup se však manželům Hradeckým příliš nezamlouval. K Armádě spásy se přidali plni elánu a touhy pomoci potřebným, ve které jim ale bránila příliš složitá komunikace a pomalé rozhodování administrativy Armády spásy.

Derricka Tribbla ve funkci posléze vystřídali majori Verchoorovi³⁰, kteří se do určité míry obávali práce s uprchlíky, jako novým fenoménem, jenž se u nás po roce 1989 objevoval. *„Zřejmě neměli odvahu do toho jít z toho důvodu, že byli zvyklí v Holandsku na mnohem komfortnější podmínky ze strany státu, jak finanční, tak personální. Tady ty podmínky byly mnohem prostější a možná i nejistější“* (I. Hradecký).

---

²⁹ Derrick Tribble pracoval jako asistent **Josefa Korbela** (1907 – 2002), který byl vysokým důstojníkem Armády spásy. Kvůli svému vyznání byl několik let ve vězení, po návratu působil společně se svou manželkou Evou jako zakladatel Armády spásy v různých zemích (Korbel, 1991). Je po něm pojmenováno Centrum sociálních služeb Josefa Korbela v Brně. [online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.armadaspasy.cz/brno/centrum-socialnich-sluzeb-josefa-korbela>

³⁰ Manželé Verschoorovi z Nizozemí zde působili přibližně následující půlrok, později je vystřídali majori Van der Harstovi (z konzultace s Jiřinou Michalovou z Armády spásy).

Derrick Tribble, Gustav Stranofský, Ilja Hradecký (Praha, květen 1990)

Počátek působení Armády spásy na našem území je ve stručnosti zaznamenám také v jejich výroční zprávě za rok 2006, ale nezahrnuje v sobě všechno úsilí a práci, kterou museli dobrovolníci vynaložit, aby zde Armádě spásy připravili podmínky pro znovuoobnovení jejich činnosti: „Krátko po revoluci v listopadu 1989 požádala skupina Křesťanů Armádu spásy, aby zvážila obnovení práce. Tehdejší federální vláda měla zájem o odborné a praktické zkušenosti Armády spásy s řešením problému lidí bez domova. Tehdejší prezident Václav Havel (1936 – 2011) se setkal s generálkou Evou Burrows (1929)³¹ a byly navázány vztahy s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Armáda spásy v ČR byla zaregistrována MV ČR dne 17.5 1990 jako občanské sdružení“ (Výroční zpráva Armády spásy, 2006).

Manželé Hradečtí s Armádou spásy ukončují spolupráci během srpna 1990, protože jim ze strany Armády spásy chyběla větší podpora pro pomoc při práci s uprchlíky, kteří se na našem území nově vyskytli. „*Dnes chápu, že nechtěli jít do nějakého velkého dobrodružství, ale my jsme tehdy do toho dobrodružství jít chtěli*“ (I. Hradecký).

---

³¹ **Eva Burrows** (1929) dcera důstojníka Armády spásy. Působila Austrálii, Zimbabwe, Velké Británii a Srí Lance. Byla 13. generálem Armády spásy a v letech 1986 - 1993. I ve svých 84 letech je stále aktivní službě. [online 25.3. 2014] Dostupné z <http://www.wic.org/bio/eburrows.htm> a <http://www.salvationarmy.org.uk/uki/Generals-IHC>.

5.2 Utváření NADĚJE

První krok ke vzniku NADĚJE jako občanského sdružení, udělali manželé Hradečtí tím, že nebyli k druhým v nesnázích lhostejní, zajímali se o ně, podali jim pomocnou ruku, organizovali pro ně další pomoc a radili v dalším postupu.

„V tom osmašedesátém v Paříži jsem byl v jedné ubytovně, kde byli uprchlíci z různých zemí a skutečně ti Francouzi, kteří vedli tuto ubytovnu, i Francouzi, se kterými jsme se setkávali, nikdy nedali najevo, že jsme nějak jiní, že jsme horší, ale vždy jsme cítili nějakou podporu“ (I. Hradecký v dokumentu Člověk pod jinou kůží, 1991).

5.2.1 Dobový kontext

Česká a slovenská federativní republika se postupně vyrovnávala se změnami, které přinesl listopad 1989. Politické rozbroje však probíhaly i v dalších zemích Evropy – od března 1989 v Maďarsku a Polsku, v listopadu téhož roku se hrouť tzv. Berlínská zeď a utváří se cesta k postupné demokratizaci zbytku Evropy, a také Rumunska (Čapka, 1998).³² Avšak zde nastolení nového politického systému nepřineslo tolik očekávaný klid, protože docházelo k eskalování hospodářských a politických potíží nové vlády, jež nebyla schopna těmto problémům čelit. V zemi probíhaly stále nové demonstrace, které měly za následek vznik velkých vln rumunských uprchlíků po celé Evropě (Treptow, 2000).

Rumunští uprchlíci se snažili přes naše území dostat dále do Německa. „...v televizi slyšíme o rumunských uprchlících, před kterými se uzavřely hranice do NDR, protože už se schylovalo k jejímu spojení se spolkovou republikou. Zůstávají na nádražích na hlavní trati, nejvíc v Děčíně, Ústí nad Labem a v Praze - Holešovicích“ (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 4).

---

³² Zde se podnětem pro povstání rumunského lidu stalo vystoupení faráře **Lászla Tökese** (*1952), který protestoval proti nezákonnému vyhoštění z obce, kde působil. K němu se začali přidávat další a další stoupenci, a ti požadovali rezignaci tehdejšího prezidenta **Nicolaie Ceusescea** (1918- 1989), který se ale snažil potlačit povstání násilnou formou, což jen vyprovokovalo větší odezvu lidu a skončilo popravou prezidentského páru v prosinci 1989 a následnou změnou politického systému (Treptow, 2000).

5.2.2 Organizování pomoci na pražských nádražích

Uprchlíci u nás byli něco nového a představovali další problematiku, na níž nebyl státní aparát zcela připraven, jelikož jsme předtím spíše byli zemí, která uprchlíky produkovala a nyní se měla o uprchlíky nově starat.

„Jdu na holešovické nádraží obhlédnout situaci. Je tam dvacet třicet lidí, mezi nimi děti. Někteří přijeli dnes, jiní jsou už na cestě několik dní. Potřebovali by sprchu, mají hlad, něco málo rumunských peněz. Mezitím Vlasta nakupuje něco k jídlu, uzeniny a chleba, a vaří velký hrnec polévky. Znovu na nádraží, tentokrát oba. Navazujeme první kontakty, dorozumíváme se všelijak, jen s některými se dorozumíme francouzsky nebo německy. Většinou se dorozumíváme gestikulací“ (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 4).

K těmto vzpomínkám přidáváme ještě jednu, jež byla zprostředkována na základě rozhovoru s Mgr. Reném Hradeckým, synem manželů Hradeckých. René vyprávěl o tom, jak v této době dostal od rodičů za úkol nakoupit tašku salámů určených právě pro uprchlíky a s tou se pak měl trmáctet tramvají domů. Tuto situaci popisoval jako velké dobrodružství tehdy čtrnáctiletého kluka, který se v ten okamžik cílil jako velmi potřebný a jako někdo, kdo byl pro ten moment rovnocenným partnerem rodičů v pomoci uprchlíkům.

5.2.3 Práce v krizovém štábu a v hotelu Flora

Manželé Hradečtí tedy na nádražích navazovali první kontakty a na základě této dobrovolnické práce byli pozváni na jednání krizového štábu: „*My jsme se tam v tom tehdy angažovali a tihle lidé* (pozn. aut. ti, co později utvářeli krizový štáb) *si toho všimli, a tak nás pozvali, tehdy ještě nebyla NADĚJE, tak nás tam pozvali jako fyzické osoby pracující pod Armádou spásy*“ (Ilja Hradecký). Utváření krizového štábu měl na starosti Jan Ruml (*1953), jako tehdejší náměstek federálního ministra vnitra Tomáše Sokola (*1951), a následně jako zmocněnec vlády pro otázky uprchlíků.

V krizovém štábu se vyjednávaly jednotlivé kroky pomoci rumunským uprchlíkům ve spolupráci se státní správou, činností hasičského záchranného sboru a vojáky. Výsledkem

těchto jednání bylo rozhodnutí o dočasném zprovoznění bývalého hotelu Flora na Žižkově, který se podařilo zprovoznit během několika dnů.³³

V době fungování tohoto provizorního útočiště rumunských uprchlíků došlo k i samotné registraci NADĚJE u příslušného úřadu (viz následující kapitola 5.3 Založení NADĚJE).

V hotelu byla zapojena elektřina a tekla jen studená voda, ale uprchlíci měli konečně místo, kde si mohli v relativním poklidu odpočinout, uložit své věci a nestrachovat se o ně. Měli tu rovněž zajištěné základní životní potřeby, především jídlo, místo ke spánku a hygienu. Manželé Hradečtí tu poskytovali pomoc podle aktuálních potřeb uprchlíků. V prvním řadě se jednalo o pomoc při ubytování všech uprchlíků, dále při vydávání potravin a lůžkovin, a také základního hygienického vybavení. *„Starali jsme se především o potraviny a o takové ty základní věci, které ti uprchlíci potřebovali. Třeba mýdla jsme sháněli a všechno, co je pro domácnost potřeba. Ošacením, lžici počínaje a konče třeba pračkou“* (ze vzpomínek I. Hradeckého). Tuto prvotní pomoc chápeme zejména jako spontánní či živelnou, ne zcela organizovanou, která si dala za cíl přednostně se postarat o uprchlíky tak, aby dále nestrádali.

Současně se v této době pracovalo na zprovoznění budoucího uprchlického tábora Jabloneček. Hotel Flora byl tak vnímán skutečně jen jako provizorium. Po přestěhování uprchlíků do tohoto uprchlického tábora, byl ještě v hotelu Flora nějaký čas vyčleněn prostor, který sloužil jako sklad nejrůznějších předmětů (šatů a potřeb do domácnosti) pro uprchlíky.

Je nutné zmínit, že na celkový psychický stav uprchlíků nemělo toto období příznivý vliv. Opustili svou vlast, aby utekli před negativními životními podmínkami a dostali se do země, kde nikoho neznali, neuměli řeč a často neměli ani dost peněz. Z této nezáviděníhodné situace jim často, podle slov Ilji Hradeckého, pomáhala víra v Boha tak, jak to ještě i později poznáme v uprchlickém táboře v Jablonečku a Bělé-Jezové. Velmi dobrým příkladem této situace může být pak následující ukázka: „Pokojně a s radostí ve tváři přichází muž ve středních letech a osloví nás poněkud archaickou němčinou. Pochází ze Sedmihradska, potomek středověkých saských kolonistů. Je tady s rodinou, chce do Německa. Protože má

---

³³ **Hotel Flora** byl postaven na základě návrhu architekta Aloise Krofty, po únoru 1948 byl znárodněn a stal součástí státního podniku Československé hotely, od roku 1996 byl v rukou původních majitelů, dnes slouží jako jedna z poboček Všeobecné zdravotní pojišťovny (VZP) na Praze 3. Dějiny Žižkova. [online 25.3. 2014] Dostupné z <http://www.zizkov.cz/clanek.asp?id=43&referer>.

devítičlennou rodinu, dostal dva pokoje. Zve nás na návštěvu. Rozhodli se, že se spokojí i se svými sedmi dětmi s jedním pokojem, ten druhý upravili pro společnou bohoslužbu. Na stole je čisté bílé prostěradlo v roli ubrusu, květina a Bible. Čeká nás skupinka křesťanů, prožíváme radostné zakončení dne a nadějný začátek pro příchozí. Toto se opakovalo každý večer a každé ráno po oněch osm dní, kdy v někdejší hotelu uprchlíci žili“ (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 5).

5.3 Založení NADĚJE

„Mezi prací (pozn. aut. v hotelu Flora) přemýšlíme, co dál. Je jasné, že živelná pomoc je možná po krátkou dobu nouze a je třeba se rozhodnout, co potom. To už jsme se dříve odhodlali opustit své původní profese a věnovat se pomoci lidem. Jsou dvě možnosti; připojit se k někomu, kdo má určité zázemí, nebo začít vlastní práci. Ale pro samostatnou činnost nemáme peníze kromě vlastních, je nás málo, sotva jako prstu na ruku, a zázemí žádné. Rozum říká samostatně ne, začít od nuly se rovná dobrodružství s nejistým koncem, srdce naopak ano, dát se do práce“ (Hradecký, Hradecká, M., s. 5).

Touha dělat si věci po svém, nebýt na nikom závislý a nečekat zbytečně dlouho na jednotlivá rozhodnutí tak, jak tomu bylo na počátku při znovuoobnovování činnosti Armády spásy, vedla skupinu dobrovolníků spolu s manželi Hradeckými k založení NADĚJE. Vytvořili stanovy na půl strany a jednoduše registrovali NADĚJI na ministerstvu vnitra na základě tehdejšího zákona č. 83/1990 Sb. zákona o sdružování občanů.

„Napsat stanovy na čisto a jdeme na úřad. Ani si neuvědomuji, co je za den, kolik je hodin, doba je tak hektická! Klepu na velké bílé dveře v poschodí úřadu, otvírá příjemná mladá žena, ve dveřích ji vysvětluji, proč přicházíme. Beze slova mi bere z ruky žádost o registraci se stanovami, zavírá za sebou a nechá nás na chodbě jen se slovem „počkejte“. Dobře, čekáme jen malou chvíli, dvě tři minuty, hledíme jeden na druhého. Asi potvrdí převzetí žádosti. Velké bílé dveře se znovu otevrou, beze slova do ruky dostávám stanovy s úředním razítkem, že je registrace provedena dne 21. srpna 1990. To datum! Teprve teď si uvědomuji, že dnes je výroční den dočasné přítomnosti sovětských vojsk, den, který přes dvacet let symbolizoval beznaději. Ale dnešní den je den Naděje! Naděje s velkým N. Na

hodinkách mám poledne. Snad jsem stačil poděkovat, nevím. Nedožvěděl jsem se, proč to šlo tak rychle, ale jsem vděčný“(Hradecký, Hradecká, M., s. 5).

Od této chvíle se začíná psát historie nové organizace. Manželé Hradečtí si riziko, že se pouští do něčeho, s čím měli jen velmi malé zkušenosti, neuvědomovali. Pouštěli se instinktivně do práce pro potřebné a všechno, co konali, konali ve víře a s myšlenkou, že je třeba pomáhat a podávat ruku všem těm, jež jejich pomoc potřebovali.

5.4 Uprchlícký tábor Jabloneček

Po osmi dnech fungování hotelu Flora se rozhodlo o přestěhování rumunských uprchlíků do objektů bývalých ruských kasáren ve vojenském táboře Ralsko³⁴, kam byla opět NADĚJE přizvána, aby i zde pomohla pomáhat. *„Připravení Jablonečka za těch osm dní byl docela husarský kousek. Původně ten to uprchlický tábor měl být ve vojenském újezdu Milovice v obci Luštěnice. Ale tam se vzepřeli místní, že tam Rumuny nechtějí, že jim tam předtím stačili Rusové. A tábor tedy přesunuli“* (I. Hradecký).

Podle jeho vyprávění nebylo jednoduché ani založení druhého tábora. Zde se pak měli bouřit lidé z Mukařova, ze sousední vesnice, která byla od Jablonečku vzdálená osm kilometrů. Lidé si tu dokonce měli postavit barikády, aby autobusy převážející uprchlíky z Prahy nemohly projet. Naštěstí do tábora vedly dvě cesty, a tak při přepravě byla využita ta záložní, kdy se projíždělo celým vojenským újezdem z druhé strany.

Projevy odporu k založení uprchlických táboru a k uprchlíkům vůbec, zaznamenala ve svém dokumentu Člověk pod jinou kůží z roku 1991 režisérka Marie Šandová, z něhož pak uvádíme následující příspěvky: *„Slíbili, že nebudou moc chodit po vesnici a opravdu tu chodějí hodně. Od rána to mám na očích“* (respondentka č. 1). *„Oni jsou tam Rumuni a Angolci, a já doufám, že poputujou dál, že tu není tak příjemně - v naší vlasti“* (respondent č. 2). *„Náš stát na tom není tak dobře, abysme mohli tu mít takovejch lidí ještě víc. Všechno se tu zdražuje a náš stát jim na tohle všechno dává peníz“* (respondentka č. 3). Jistě bychom mohli pochopit strach lidí z něčeho neznámého, ale reakce těchto respondentů v sobě nesly často i pachut' závidi, že uprchlíkům jsou financovány veškeré podmínky pro život, zatímco

---

³⁴ okres Česká Lípa, Liberecký kraj

oni si vše musí platit ze svého. Nikdo z nich si neuvědomoval to, že uprchlíci tu nebyli zcela dobrovolně a že okolnosti v jejich původních zemích jim život tam prakticky znemožňovaly.

5.4.1 Vybavení a personální zajištění

Uprchlícký tábor v Jablonečku byl v provozu pouze tři měsíce, od konce srpna do konce listopadu 1990 a byl pod správou tehdejšího federálního ministerstva vnitra, kromě toho zde působili i vojáci pomocného praporu, kteří zajišťovali především logistiku. Starali se hlavně o vybavení tábora vojenským nábytkem a jeho správu, a také o provoz kuchyně. Vařilo se v polní kuchyni, která byla pod stanem, ale budova jídelny již byla zděná a opět vybavená pouze jen polním vojenským nábytkem. Tábor disponoval také stanovými koupelny, které se ale začaly využívat asi až po týdnů fungování tábora (volně ze vzpomínek I. Hradeckého). Celková hygienická úroveň tábora nebyla zcela dostačující.

Kromě vojáků v areálu zde působili i policisté, dojížděl sem lékař a také dobrovolníci z Charity, Červeného kříže a dobrovolníci z NADĚJE.

„Dominantní byl třípodlažní dům postavený z jakýchsi podivných tvárníc, ve kterém dříve bydleli se svými rodinami důstojníci, ten byl napojen na nefunkční kotelnu. Hned vedle stál kinosál vybavený propagandistickými nástěnnými malbami, a naproti obludná jídelna s polní kuchyní. Kousek níž se táhly dvě dlouhé plechové haly, dříve garáže pro vojenskou techniku. Pod horní bránou stály tři nebo čtyři postupně se rozpadající dřevěné baráky pro mužstvo, každý pro třicet nebo čtyřicet mužů. Prostor zde doplňovaly tři domy po původních vysídlených majitelích, ještě po druhé světové válce zde žili lidé“ (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 10).

5.4.2 Náplň práce manželů Hradeckých

Dá se říci, že práce v táboře nikdy nekončila, protože se stále vyskytovaly nové situace, které se vyžadovaly své řešení, ať to bylo v práci s uprchlíky samotnými, nebo se zajišťováním chodu tábora.

Ilja Hradecký v průběhu měsíce října vystřídal Petra Trombika (*1953) ve funkci ředitele uprchlického tábora a tím pádem se stal tak státním zaměstnancem, kdy měl v kompetenci veškerou koordinaci činností v táboře a jeho fungováním po všech stánkách.

Vlastimila Hradecká pracovala hned zpočátku aktivně na tom, aby byla co nejdříve zprovozněna škola, proto aby se v ní uprchlíci naučili co nejrychleji základům českého jazyka, ale také aby se výuka stala jednou z náplní dne a rovněž jednou z možností k odpoutání myšlenek uprchlíku od jejich situace, od neutěšeného stavu okolního prostředí a od všudypřítomných negativních nálad.

„Ve škole jsme měli dvě třídy, jednu pro starší děti, druhou jako školku pro předškolní. Než jsme ji otevřeli, děti se celé dny po táboře potloukaly od ničeho k ničemu, zatímco českým dětem všude kolem už v září začal školní rok. Základem v obou třídách byla výuka českého jazyka, zpěv a výtvarné práce, starší děti jsme později seznamovali také s českým prostředím a kulturou, mladší se učily hrát s hračkami, ano, učily se to. Obrovské překvapení pro nás bylo, že rumunské děti neuměly zazpívat žádnou rumunskou písničku, neznaly je, neuměly si hrát s hračkami, které dostaly ze sbírek. Zpívaly tedy české a slovenské. Odpoledne do třídy chodili dospělí, aby se učili česky, s nimi jsme se domlouvali přes francouzštinu, jeden ochotný muž tlumočil“ (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 10).

„Škola byla svým způsobem střediskem všeho dění. A tam se lidé chodili jak učit, tak se i poučovali o různých věcech, které neznali. Dejme tomu, že jsme tam měli prádelnu a ty ženy neuměly prát. A nejvíce si myslím, že bylo důležité, že jsme tam s nimi bydleli, že jsme vždycky s nimi jedli, že jsme se neoddělovali, že jsme s nimi stáli v řadě, tak jako oni a že jsme nechodili dopředu pro jídlo, že jsme stáli jako oni, že jsme seděli s nimi u stolu, že jsme bydleli tak jako oni v tom domě. A že jsme sdíleli veškerý život těch běženců s nimi“ (záznam z rozhovoru s Vlastimilou Hradeckou pro dokument *Člověk pod jinou kůží*, režie: Marie Šandová, 1991).

Jak bylo již zmíněno, dále Vlastimila dbala o to, aby se Rumunky naučily v táboře samostatně fungovat – například prát v pračce „*dokonce šla tak daleko, že nutila i jejich manžele, aby u toho byli a pomáhali jim. Někdy se to dařilo lépe, ale i tak to bylo dobře, protože se tak alespoň zaměstnali*“ (vzpomínal s úsměvem na tváři Ilja Hradecký). Kromě prádelny a školy měla dále Vlastimila na starosti třídění materiálu ve skladech, vydávání jídla,

ale také i rozhovory s uprchlíky, prostřednictvím kterých se snažila zjistit, v jakém psychickém stavu se uprchlíci nacházejí, a co je tím nejpalčivějším problémem v táboře.

Na základě těchto rozhovorů měla později vzniknout sbírka povídek, která však zůstala nedokončená. V torzu zůstaly jen dvě (Ioan – můj bratr a Tiberiu). Byly vydávány v NADĚJI – příloze Kostnických jisker³⁵, kterou redigovali manželé Hradečtí (11. 1. a 13. 11. 1991). Na stránkách přílohy rovněž manželé Hradečtí seznamovali veřejnost s aktuálním děním, jež dotýkalo života uprchlíků

5.4.2.1 Tiberiu

Z těchto povídek uvedeme několik ukázek, aby byly zcela patrné životní podmínky v táboře, které přiblíží také to, jaký byl subjektivní pohled Vlastimily Hradecké na jednotlivé okolnosti, jež dotýkaly života v něm. „Když jsme se stěhovali do Jablonečku, zděsila jsem se. Autobus uprchlíky pádil před naším autem a zpočátku jsem nevěnovala pozornost okolí, kterým jsme projížděli. Teprve na upozornění mého muže jsem tankodrom, tu měsíční krajinu, zraněnou a vysílenou, vyčerpanou a rozrytou, uviděla. V jednom okamžiku, kam oko dohlédlo! Zoufalé a smrtelně chraptivé blátivé cesty a kopce holé nebo pokryté křovím. Spoušť čtyřiceti let našeho života. Kudy nás to vezou? Kudy nás to vezou a proč právě sem? Tábor po sovětských vojácích! Nic smutnějšího už snad pro tyto uprchlíky nebylo k nalezení?“

„Kantýna. Už asi nikdy nevymažu ze své paměti ty prostory, tu zelenou, oprýskanou a hlavně špinavou malbu stěn, ty hrozné a špinavé dlaždice podlahy, po které se tak často rozjela vojenská železná stolička a uhodila svým hostem v nestřeženou chvíli dolů, nezapomenu na ty nekonečné řady uprchlíků, čekajících na jídlo. Stávala jsem také mezi nimi a čekala na porci vojenské stravy hladově třikrát denně. Bylo jí dostatek, Rumuni se dojíдали chlebem. Jen té soli a pepře bylo přespříliš. A děti zde jedly s námi.“

„Škola začala hned druhý týden našeho pobytu v lágru a začátky byly dost poznamenány nevraživostí Červeného kříže. Vedoucí prohlásil, že škola zde není potřebná a naše činnost je zde zbytečná. Naprosto se mi nezdála zbytečná naše práce mezi uprchlíky, a

---

³⁵ Kostnické jiskry – týdeník vydávaný Evangelickým nakladatelstvím v Praze. [online 25.3. 2014] Dostupné z <http://www.evangelickytydenik.cz/>.

tak jsem se rozhodla setrvat zde za každou cenu. Dobrovolně, bez smlouvy a bez platu. Již v prvních dnech byla třída plná dětí. Od tří do patnácti let. Mezi staršími dětmi jsem našla i několik analfabetů.“

„Dvakrát denně jsme pro děti připravovali svačinky. Vzpomínám si na okamžik svého překvapení, když děti, které nikdy banány neviděly a nejedly, kousaly do slupek, aniž by si banán oloupaly! Později se totéž opakovalo u mandarinek. A čokoláda! Ta ničím nepřekonatelná čokoláda! Jaká blaženost a chtivost, jaké nadšení a láska! To když si některé děti balily při prvním rozdávání svačinek s čokoládou lidsky této vzácnosti do papírků pro své rodiče, aby také oni ochutnali. A dětské přesnídávky? Zvláště zaslané nám z Holandska jednou charitativní organizací! To musela být dobrota spolu s kakaem a bonbóny, lízátky a žvýkačkami. Žádné z dětí si nenechalo ujít dobu svačiny. Děti přiváděly i své docela maličké sourozence, aby i oni s nimi měli to, co nikdy neochutnali.“

„Dospělých jsem v jazykových kurzech učila přes sedmdesát a byla s nimi někdy práce veselá i náročná. Pokud se učili českému jazyku pouze poslechem a imitací, byly kursy tři. Když jsem ale rozdala učebnice a začala učit podle textu, mnozí již do školy nepřišli. Byli málo gramotní, ba i negramotní – a nechtěli, aby se jim ostatní smáli. Styděli se.“

„O podvodech a krádežích a v táboře jsem se dozvěděla při jednom odpoledním vyučování. Učila jsem časování slovesa mít a zcela náhodně jsem napsala na tabuli substantivum chleba. To spojení samo o sobě by jistě žádné emoce nevyvolalo, ale při druhém opakování časování slovesa s daným podstatným jménem jsem si uvědomila rozruch v celé třídě a následný nesouhlas... Já nemám chleba...My nemáme chleba“ (pokračování viz příloha) (Hradecká, 1991, Tiberiu, in Kostnické Jiskry, 1991).

Vlastimila Hradecká tyto okolnosti života v uprchlickém táboře popsala zcela suše, bez příkras, reálně. Máme tak alespoň částečnou možnost si představit, s jakými nástrahami se lidé v táboře museli potýkat.

5.4.3 Specifika pobytu a práce v uprchlickém táboře

To, že práce s lidmi v uprchlickém táboře byla nesmírně psychicky i fyzicky náročná, bylo patrné již z uvedených ukázek. Důležitým aspektem ve vyostřených chvílích ale byla opět víra v Boha a v to, že svou pomocí manželé Hradečtí ulehčují život druhým a mohou se

jim rozdat. „Nelze ani slovy vyjádřit, jak byla práce v uprchlickém táboře vysilující. Naše skupinka Naděje zde trávila sedm dní v týdnu, ve službě od rána do večera, jen občas, jednou dvakrát za měsíc jsme se mohli vystřídat v odjezdu domů. Ubytovaní lidé brzy začali být nervózní, neměli žádné informace o tom, co s nimi bude“ (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 11).

Ilja Hradecký při rozhovorech vzpomínal, že své děti tehdy zanechali doma v Praze. Dali jim tu důvěru, že všechno doma samy zvládnou a že také chápou to, že momentálně jsou tady jiní lidé, kteří potřebují jejich pomoc podstatně více. Sourozenci Hradečtí i sami pomáhali při prvotní pomoci uprchlíkům na nádražích. „*To, že dobře dopadlo s rodinou, se ženou, i když to bylo chvílemi dramatické, to já vidím jako Boží ochranu. Ale máte pravdu. Zpětně když se na to tak podívám, tak to bylo na pováženou.*“

Vlastimila Hradecká v dokumentu *Člověk pod jinou kůží* tu potřebu pomáhat druhým vystihla zcela jasně: „Ten záchytný bod, to sluničko takové to, které jim člověk má přinést, tak to je to nejdůležitější, co jim člověk může dát a od nich také dostat. Víte, co mně od nich také přichází? Co si uvědomuju, že nejsem zbytečná, že člověk je někde platný, že se může rozdat, že může to, co v sobě má, může rozdat.“

S touto vizí působili dobrovolníci NADĚJE v Jablonečku a později i v Bělé-Jezové, kam se tábor na zimu přestěhoval. Nicméně i pan Hradecký přiznal, že takovouto práci živelně nešlo vykonávat dlouhodobě a že období pomoci v prvním uprchlickém táboře, a pak období v Bělé-Jezové bylo jakýmsi maximem, co bylo v jejich lidských silách, v této etapě pomoci uprchlíkům, poskytnout.

Často totiž v táboře naráželi na problémy i s vojáky, kteří ještě likvidovali v okolí vojenského prostoru starou municí. Neustálé výbuchy v těsné blízkosti obydlí již tak pochmurné náladě v táboře příliš nepomáhaly (ze vzpomínek I. Hradeckého).

To rozhodnutí opustit svou vlast jsou podle Diamanta „náhlá nebo předem připravená rozhodnutí přerušení dosavadního způsobu života, zničení sítě sociální vztahů a změna životního prostředí“ (Diamant, 1995, s. 163). a změn, které nelze pak vzít zpět, protože předchozí vztahy jsou již narušeny. To, že se uprchlíci snažili dále pokračovat na západ Evropy a zůstali na půli cesty, jim na psychické stabilitě příliš nepřidávalo. Zároveň i také jistota, že se do cílového místa jednoho dne dostanou, byla v nedohlednu.

Samotný proces adaptace na jiné kulturní prostředí je velmi složitý. Snaha a motivace uprchlíků zvykat si na to být součástí jiného společenstva (učit se jazyk, tradice a zvyklosti), se i zde postupně vytrácela (Diamant, 1995) a častokrát v ní uprchlíci ani neviděli přílišná východiska.

5.4.4 Angolané v Jablonečku

Přibližně měsíc po otevření uprchlického tábora v Jablonečku přivezl autobus skupinu dalších uprchlíků – tentokrát z Angoly. V tomto africkém státě byla v letech 1975 – 2002 vedena občanská válka³⁶ a na základě těchto rozbrojů utíkaly různě velké skupiny uprchlíků napříč Evropou s cílem zachránit si život a najít si místo, kde by mohli v poklidu žít.

„Už nebylo jinde místo, museli jsme je ubytovat v jednom z oněch rozpadajících se dřevěných baráků. Hned prvního večera je jdu navštívit. Na chodbě ticho, nikde nikdo. Až v jedné větší místnosti všichni pohromadě, jeden z nich stojí vpředu s Biblií v ruce. Africká bohoslužba! V očích jim vidím napětí, že jsou prozrazení. A potom radost. Radost na obou stranách. Oni mají radost, že se mohou ráno i večer svobodně scházet na modlitbách a bohoslužbách. Pro nás znamená přítomnost těchto Angolanů velké povzbuzení. Scházíme se každý den, společenství je blahodárné, přináší nový elán. Přece jen má naše přítomnost nějaký smysl! (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 11). Ilja Hradecký rovněž při rozhovoru vzpomínal, jak obtížné bylo se s nimi dorozumívat. Mluvil na ně totiž francouzsky, což si pak následně překládali do africké francouzštiny, a poté do jazyka kikongo.³⁷

Zmiňoval i další okolnosti při odhalení bohoslužby. Především to, jak byli zaražení, když za nimi přišel a viděl, jak se modlí. Také to, jak se ostatní postupně uklidňovali, když viděli, že pan Hradecký poslouchá a vyzývá je, aby dále pokračovali. Tímto momentem se i jejich vzájemné vztahy posílily a pomohlo jim to zároveň i v první fázi adaptace na nové prostředí, kdy věděli, že někomu v táboře mohou důvěřovat.

---

³⁶ **Angolská občanská válka** byla vedena snahou Angoly o nezávislost nad Portugalskem, jehož byla kolonií. Jednotlivé strany v této válce bojovaly o to, pod čí suverenitou (jaké bojující strany) získá Angola svou nezávislost (Klíma, 2008).

³⁷ jazyk **kikongo** – konzština, kongština kongo – jazyk užívaný v západním Zairu, Angole a Kongu.

I veselé situace se ale v táboře také občas vyskytly. Třeba když poprvé napadl sníh. Angolané ho nikdy neviděli. Neuměli v něm chodit, a tak věčně padali. Dlouho si i dospělí vydrželi hrát se sněhovými koulemi, které po sobě neustále házeli a užívali si tak zase něco v jejich životě nového, nepoznaného (I. Hradecký).

5.5 Uprchlícký tábor Bělá – Jezová

Koncem listopadu, kdy už se začalo výrazněji ochlazovat, bylo více než zřejmé, že tábor zde zimu nepřečká. V Jablonečku nebyla zprovozněna kotelna a byly zde i jinak velmi omezené podmínky vytápění, a proto se rozhodlo, že ke konci listopadu 1990 bude uprchlický tábor v Jablonečku uzavřen a přestěhován o několik kilometrů dál ve stejném vojenském újezdu do Bělé – Jezové, který narychlo upravoval k otevření. *„Bylo to provizorium, ale ne zase takové, že by někdo musel spát ve stanech. Byly tam ty dřevěné baráky, které sice držely na čestné slovo, ale přece jen to byly nějaké stěny a střecha“* (Ilja Hradecký).

Vlastimila Hradecká při výuce, Bělá – Jezová, 1991

Od prosince 1990 se tedy dobrovolníci NADĚJE a s nimi i manželé Hradečtí přesunuli do Bělé – Jezové, kde už životní podmínky začal být relativně komfortní. A tam navázali na

svou dosavadní práci. Ilja Hradecký zde byl už jen několikrát pouze jako dobrovolník. Vlastimila však pokračovala ve své práci z Jablonečku a učila ve škole a dále se snažila, na základě rozhovorů s uprchlíky, ulehčit jim v jejich starostech, tehdy už jako zaměstnankyně Červeného kříže. Působila tu až do konce února 1991, protože později začali manželé Hradečtí pracovat na vytváření programů NADĚJE a na zakládání jednotlivých středisek, která měla později pomoci uprchlíkům, v případě, že by u nás získali azyl, v integraci do majoritní společnosti (o zakládání středisek bude pojednávat následující kapitola s názvem NADĚJE v proudu času).

Z vyučování, Bělá – Jezová, 1991

Na místě uprchlického tábora v Bělé – Jezové bylo později vybudováno Středisko pro zajištění cizinců, které je pod patronátem *Správy uprchlických zařízení*.

5.6 Správa uprchlických zařízení (SUZ)

System práce v SUZ je mnohem propracovanější. Reagoval na jednotlivé potřeby, které vznikaly příchodem uprchlíků na naše území. Za předchůdce zařízení SUZ můžeme

považovat právě uprchlické tábory, které měly spíše funkci shromažďovací za účelem poskytnout uprchlíkům takové podmínky, aby žádným způsobem nestrádali a byly zajištěny jejich základní životní potřeby.

System SUZ zde uvádíme z toho důvodu, abychom srovnali začátky působení prvních zařízení pro pomoc uprchlíkům – uprchlických táborů a specializovaných středisek, která cizincům v nejrůznějších situacích pomáhají v současné době.

Organizace vznikla 1. ledna 1996 a prezentuje výkon státní správy v oblastech azylové politiky a správního řízení o udělení azylu od zabezpečování služeb žadatelů, kteří požádají o statut udělení mezinárodní ochrany – azylu.

V současnosti se problematikou uprchlíků a azylantů zabývá Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky ve spolupráci s Policií České republiky a Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (MV) České republiky.

SUZ má svou soustavu, která je upravena v zákoně č. 325/1999 Sb. zákoně o azylu v § č. 3. Jedná o tzv. azylová zařízení, která se dále podle své funkce dělí do následujících forem:

- přijímací střediska
- pobytová střediska
- integrační azylová střediska

Jednotlivá střediska pracují na podkladu již zmiňovaného zákona č. 325/1999 Sb. zákona o azylu a zákona č. 326/1999 Sb. zákona o pobytu cizinců na území České republiky. „Azylová zařízení slouží k hromadnému ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany za podmínek zachování lidské důstojnosti“ (zákon č. 325/1999 Sb. §79). Struktura SUR vychází z požadavků státní správy, postupů práce s jednotlivými klienty a definuje absolvování procedur, které vyžaduje český právní pořádek. Jednotlivá zařízení se od sebe odlišují způsobem práce, zaměřením, povinnostmi a důvodem umístění klientů (Šturma, 2006).

5.6.1 Přijímací středisko

„Přijímací středisko slouží k ubytování cizince do doby provedení úkonů uvedených v § 46 nebo po dobu, kterou stanoví tento zákon“ (zákon č. 325/1999 Sb. §79). Paragraf 46 dále upravuje podmínky činnosti přijímacího střediska. Tím se označuje místo, kam prvně přichází cizinec a za účelem evidence a zdravotní prohlídky s cílem požádat o mezinárodní ochranu. Toto pracoviště není povoleno opouštět, v rámci zařízení samotného se pak volně cizinci pohybovat mohou (Šturma, 2006).

V České republice jsou zřízena dvě přijímací střediska – Přijímací středisko Praha – Ruzyně, které se nachází přímo v areálu Mezinárodního letiště Václava Havla a má kapacitu 45 lůžek.³⁸ Druhé nalezneme v Zastávce u Brna a disponuje kapacitou 202 lůžek.

5.6.2 Pobytové středisko

Dalším stupněm azylových zařízení je pobytové středisko, v ale kterém není povinnost pobývat. Do tohoto zařízení se dostávají cizinci, již prošli všemi etapami správního řízení a čekají na rozhodnutí o udělení azylu. Žadatelé mohou středisko opouštět nebo využít zcela soukromého ubytování. Stále se ale práva a povinnosti řídí zákonem č. 325/1999 Sb., klienti rovněž musí dodržovat vnitřní řád pobytového střediska a v rámci pobyt v tomto zařízení je žadateli poskytováno kapesné (Šturma, 2006).

V našem území máme opět dvě taková střediska: Kostelec nad Orlicí (kapacita 275 lůžek) a Havířov (kapacita 151 místo).

5.6.3 Integrační středisko

„Integrační azylové středisko slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany. Ubytování podle věty první se poskytuje nejdéle na dobu 18 měsíců. Ministerstvo může výjimečně povolit ubytování podle věty první i na dobu delší než 18 měsíců“ (zákon č. 325/1999 Sb. §3).

---

³⁸ Veškeré statistiky o kapacitách jednotlivých středisek budou vycházet z informací, které jsou běžně dostupné na oficiálních stránkách Správy uprchlických zařízení.[online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.suz.cz/pages/6.html>.

Tato střediska jsou určena těm, kterým bylo vydáno rozhodnutí o získání mezinárodní ochrany (azyl). Fungují jako zařízení dočasné ochrany, jelikož zde mohou pobývat malé skupiny azylantů (viz možná kapacita), kteří teprve poptávají možnosti ubytování, nebo čekají na umístění do ubytoven, kterými MV ČR disponuje (Šturma, 2006).

V Jaroměři je k dispozici 36 lůžek a v Brně pak 44.

5.6.4 Zařízení pro zajištění cizinců

„Zařízení pro zajištění cizinců (v zahraničí i u nás někdy nazývaná „detence“ nebo „záchyt“) slouží primárně k zajištění cizinců, kterým bylo vydáno pracovníky cizinecké policie rozhodnutí o správním vyhoštění a o zajištění. Klientelu tvoří osoby, které se pobytem na území ČR dostaly do rozporu s legislativou. Akcent je kladen zejména na kroky spojené se ztotožněním klienta (ten je často bez platných dokladů). Zajištěny mohou být jen osoby ve věku nad 15 let.“³⁹

Jediné pracoviště tohoto typu v České republice je v oblasti bývalého uprchlického tábora v Bělé – Jezové (jak již bylo zmiňováno výše), pracoviště Bělá pod Bezdězem. Má kapacitu 270 míst.

5.6.5 Centrum na podporu integrace cizinců

Tato specializovaná pracoviště se snaží ulehčovat integraci cizinců do majoritní společnosti. Poskytují různé typy služeb od sociálního poradenství (otázky bydlení, vzdělávání, uplatnění na pracovním trhu, právní náležitosti týkající se různých typů dávek apod.), právního poradenství (se zaměřením na pracovněprávní vztahy, problematiku získávání víz, dluhů a exekuce).

Poskytují i kurzy českého jazyka v několika různých úrovních a pomáhají s přípravou na rozdílné druhy kvalifikačních zkoušek z českého jazyka. Dále jsou to sociokulturní kurzy, na kterých klienti získávají informace o České republice a jejích realitách.

---

³⁹ Správa uprchlických zařízení. Zařízení pro zajištění cizinců. [citováno online 25.3. 2014]Dostupné z <http://www.suz.cz/pages/6.html>.

Centra na podporu integrace cizinců se nachází v devíti krajích, v každém regionu jsou poskytovány služby rozdílného charakteru.⁴⁰

5.7 Legislativní úprava uprchlictví

V roce 1951 byla Valným shromážděním OSN v Ženevě schválena Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla později ČSFR ratifikována a vstoupila v platnost od 24. 2. 1992, byla publikována pod zákonem č. 208/1993 Sb. Stala se tedy součástí ústavního pořádku ČR a vymezovalo jí to nadřazené postavení v rámci jiných právních předpisů ČR. Podle tohoto dokumentu „... se pojem uprchlík vztahuje na kteroukoliv osobu, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu rasových, náboženských, rasových, či příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, a je schopna nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti“ (Úmluva o právním postavení uprchlíků, 1951).

Právo na hledání útočiště v jiné zemi je rovněž zakotveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv v článku 14: „Každý má právo vyhledat si v jiné zemi útočiště a užívat tam azyl“ (Všeobecná deklarace lidských práv, 1948). I Listina základních práv a svobod zajišťuje právo na azyl, konkrétně v článku 43, který zní takto: „Česká republika poskytuje azyl cizincům pronásledovaným za uplatňováním politických práv a svobod. Azyl může být odepřen tomu, kdo jednal v rozporu s lidskými právy a svobodami“ (Listina základních práv a svobod, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.).

Pojem uprchlík (v jiných pramenech se také objevují synonymní výrazy běženec a utečenec) je tedy charakterizován jako ten, kdo byl z nejrůznějších příčin donucen přehnout ze své původní vlasti do jiné. V případě, že v nové zemi pobytu požádá o azyl (ochrana pro uprchlé cizince před pronásledovateli), stává se z něj tzv. žadatel o azyl. „Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle tohoto zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu“ (zákon č. 325/1999 Sb. §2.) Zároveň tento zákon upravuje i možnost získání českého občanství – na základě uděleného azylu může po pěti letech azylant o občanství požádat Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky.

---

⁴⁰ Integrovaná centra. [online 25. 3. 2014] Dostupné z <http://www.integracnicentra.cz/#>.

V souvislosti s výše pojmy se často v literatuře zmiňuje i termín emigrant, za nějž je označován člověk, který odchází dobrovolně ze své původní země za vidinou lepší existence v zemi jiné (Šturma, 2006), ale Diamant (1995) s tímto výkladem plně nesouhlasí a za emigranta označuje takového člověka, jenž hledá v nové zemi své útočiště, ale v té původní mu bezprostřední ohrožení života nehrozí a odchod realizuje především z politických důvodů.

6. NADĚJE v proudu času

Po zkušenostech s prací v uprchlických táborech bylo manželům Hradeckým společně s dalšími dobrovolníky NADĚJE jasné, že je třeba se rozhodnout, jestli budou pokračovat trvalé dobrovolnické práci, nebo zdali se budou věnovat práci na profesionální úrovni. Jejich rozhodnutí bylo jednoznačné a brzy poté byla vytvořena první koncepce pomoci uprchlíkům, ve které byly definovány jednotlivé kroky postupu.

Díky tomu, že manželé Hradečtí měli díky svým cestám po Evropě představu, jak je organizována pomoc v podobných zařízeních jiných států, věděli, jakou cestou pomoci se dát a jakou naopak opustit (Ilja Hradecký). Jejich snaha a snaha dalších pracovníků vedla k postupnému zakládání dalších středisek pomoci, jež se zaměřovala na různé okruhy lidí.

První krokem bylo vytvoření tzv. *Integračního programu* (více pozornosti mu bude věnováno v kapitole 6.2.2.4 Integrační program), který měl sloužit uprchlíkům, jež v Československu získají azyl, aby jim bylo ulehčeno začlenění se do majoritní společnosti. Především pak nabídnuta pomoc při hledání práce a ubytování.

6.1 Zakládání poboček NADĚJE

Následně po rozhodnutí věnovat se práci v NADĚJI profesionálně bylo dalším úkolem hledání a příprava prostor, kde by mohla být realizována pomoc uprchlíkům. Nejlepším místem se zdála být Praha, nebo její blízké okolí s krátkou dojezdovou vzdáleností, protože právě hlavní město a jeho okolí poskytovalo nejvíce podmínek pro to, aby se uprchlíci mohli plně integrovat do společnosti. Následovala řada jednání s různými městskými částmi a přesvědčování úřadů o důležitosti zřízení těchto středisek. Nejpříznivější prostředí vytvořila Praha 2 a Praha 3. Podle vzpomínek Ilji Hradeckého se někdy stávalo, že i když měla NADĚJE domluvené některé prostory, nebo v nich už probíhaly stavební práce, museli budovy opustit, protože se třeba jednalo o restituční domy apod. Prvním střediskem NADĚJE bylo pracoviště v Rumunské 25 na Praze 2, které zahájilo provoz v dubnu 1991 (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

Rovněž se již v této době zřídila první pracovní místa. Od úřadu práce NADĚJE získala dotaci ve výši 440 tisíc Kč na realizaci společensky účelných pracovních míst, která nyní upravuje zákon č. 435/2004 Sb. zákon o zaměstnanosti v § 113, který zní takto: „Společensky účelnými pracovními místy se rozumí pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s Úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Společensky účelným pracovním místem je i pracovní místo, které zřídil po dohodě s Úřadem práce uchazeč o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Na společensky účelná pracovní místa může Úřad práce poskytnout příspěvek.“ První pracovní poměry se začaly uzavírat v květnu 1991, a přestože se nepodařilo obsadit všechna nabízená pracovní místa, dotace NADĚJI zůstala. „Z počátku to byly nadstandardní podmínky. To už nám tehdy bylo dobře. Už nám bylo mnohem veseleji“ (I. Hradecký).

O měsíc později - začátkem června 1991 byl spuštěn provoz dalšího střediska NADĚJE Dietní kuchyně s jídelnou pro seniory v Belgické ulici, která byla provozována a spravována společně s ústavem sociálních služeb.

Manželé Hradečtí se dále snažili rozšiřovat další možnosti působení NADĚJE, a tak usilovali o to, aby se o jejich záměrech dozvěděla i široká veřejnost (Hradecký, Hradecká, M., 2010). Na základě článku v novinách je pak kontaktoval Důl Staříč spadající pod OKD, a.s.,⁴¹ který NADĚJI nabízel nevyužívaný areál bývalého pionýrského tábora v Nedašově,⁴² jenž sice nebyl zcela vhodný pro potřeby uprchlíků, ale díky podrobnějšímu zkoumání se zjistilo, že v této oblasti byla často poptávána místa v domovech seniorů. „Ukázala se nám nová možnost. Chytili jsme se této příležitosti. Měli jsme představu, jak by služba měla fungovat, protože jsme věděli, na jakém systému pracují běžné domovy důchodců, a řekli jsme si, že takhle tedy ne, že to chceme jinak“⁴³ (I. Hradecký).

A další pobočky na sebe nenechaly dlouho čekat. Už během realizace předchozích středisek byla souběžně vedena další jednání o nových místech, kde by střediska NADĚJE mohla vzniknout. Například na podzim roku 1991 došlo k prvním kontaktům s městem

---

⁴¹ bývalé Ostravsko-karvinské doly, a.s.

⁴² okres Zlín, Zlínský kraj

⁴³ **Dům pokojného stáří** pobočky Nedašov funguje nepřetržitě od roku 1991 a jedná se o jeden z prvních nestátních domovů pro seniory po roce 1989. Nabízí pomoc přibližně pro 50 seniorů a osob se zdravotním postižením (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

Vysoké Mýto. Ve spolupráci s ním zde od roku 1992 začal fungovat další Dům pokojného stáří, první podobný projekt, který nabízel služby seniorům v této oblasti (Hradecká, M., 2000).

Zakládání dalších poboček bylo i na samotné aktivitě dalších lidí, kteří se o práci NADĚJE dozvěděli. Ilja Hradecký například vzpomínal na založení pobočky v Brně: *„Přijel za námi člověk, který se o nás dozvěděl. Byl to textilní inženýr. A říkal, že je v Brně třeba se starat o seniory, že to vnímá jako velký problém. A řekl nám, abychom mu dali dva měsíce a pět tisíc korun na provozní náklady, a že pak tedy začne s pomocí v Brně. A začal. Začal pečovatelskou službou, tedy prostory pro její zařízení. Poté potravinovou bankou. Začal vyjednávat v dalších brněnských částech a dnes je z toho největší pobočka“⁴⁴* (I. Hradecký).

6.2 Program, cíle a poslání NADĚJE

Už od samotného vzniku NADĚJE byla tím zásadním motivem pro vznik a fungování organizace nabídka pomoci. A protože se v létě roku 1990 objevil nový fenomén uprchlictví, zaměřila se práce na zajištění základních životních podmínek právě pro uprchlíky, nicméně stále se objevovali nově potřební a NADĚJE modifikovala své programy pro jednotlivé skupiny lidí, tak aby pomoc byla adresnější a zároveň, aby poskytovala takové služby, jež by byly vytvořeny na míru právě těmto skupinám lidí (viz Programy NADĚJE).

6.2.1 Poslání a cíl NADĚJE

Na základě valné hromady z roku 1997 bylo schváleno poslání NADĚJE, které je definováno jako nezměnitelné. „Posláním Naděje je praktické uplatňování evangelia v životě a jeho šíření. Křesťanské principy práce, tedy praktické uplatňování evangelia, vnímáme ve smyslu biblického textu: Hladověl jsem, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a

---

⁴⁴ Brněnská pobočka zahájila svou činnost v roce 1992, v rámci pobočky Brno fungují tři domovy pro seniory, domov se zvláštním režimem, denní stacionáře, pečovatelská služba působící po celém území města Brna a např. i dále interní a geriatrická organizace, která je vedena jako nestátní zdravotnické zařízení (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou (Evangelium podle Matouše 25, 35 – 36) (Hradecký, Hradecká, M., 2010, s. 6).

Poslání NADĚJE reprezentují její pracovníci, a proto bylo potřeba vytvořit i Kodex etiky NADĚJE, jenž definuje jednotlivé zásady práce v NADĚJI. Ten poslední, ze kterého vycházíme, byl schválen předsednictvem 13. listopadu 2013 ve Vysokém Mýtě. V preambuli se NADĚJE charakterizuje jako: „křesťanská, misijní a charitativní organizace“ a na základě toho „vyžaduje od svých spolupracovníků to, že budou respektovat a naplňovat cíle a poslání NADĚJE, že nebudou vystupovat pro ní, proti jejím cílům a jejím klientům, ani proti zájmům její činnosti“ (Kodex etiky NADĚJE, listopad, 2013) a definuje oblasti etických zásad práce v NADĚJI:

- Ve vztahu ke klientovi
- Ve vztahu k pracovišti
- Ve vztahu mezi pracovníky
- Ve vztahu navenek ke třetím osobám (Kodex etiky NADĚJE, listopad 2013).

Dále jsou definovány ještě základní zásady poskytování sociálních služeb, jež jsou zformulovány odlišně od již zmíněného Kodexu etiky. Z nichž uvádíme výběrově následující:

b) „Chovat se ke každému klientovi vždy uctivě a s vědomím, že naše služby jsou určeny právě jemu. Vidět v něm svého bližního a přistupovat k němu laskavě, zdvořile, s láskou a s respektem. Vytvářet atmosféru důvěry a bezpečí.

h) Nenechat si o klienta sloužit (ani bezplatně, ani úplatně) nepřijímat peníze ani věcné dary a žádným způsobem klienta nezneužít.

i) Nevnášet do kontaktu s klientem své osobní problémy ani pracovní záležitosti a současně zachovávat potřebnou empatii.

l) Nedat ani nepůjčovat klientu peníze (ani vlastní, ani služební)“ (Poslání a zásady podle Standardu 1, listopad, 2009).

6.2.2 Program NADĚJE

Program pomoci NADĚJE je realizován na základě tzv. modulů, jež se zaměřují na poskytování služeb přizpůsobených jednotlivým potřebám lidí, pro které jsou vytvořené služby určeny.

První program, jenž byl vytvořen už na samotném počátku fungování spolku, byl tzv. Integrační program, pomáhající uprchlíkům, resp. uprchlíkům, kterým byl udělen azyl, jednodušeji se adaptovat na místní podmínky. Tento program postupně proměňoval vlivem snižujícího se počtu uprchlíků na našem území na potřeby klientů bez domova a klientů ve vyloučených lokalitách.

Později s otevíráním dalších poboček, např. Domu pokojného stáří v Nedašově, bylo nutno definovat i další program, který by respektoval specifické potřeby seniorů a zaměřoval by se právě pouze na tuto klientelu, což vyústilo k vytvoření programu „Program pro třetí věk“. Dnes má NADĚJE vytvořených celkem sedm programů:

- Misijní programy
- Program pro děti a mládež
- Program pro rodiny
- Integrační program
- Program pro lidi s handicapem
- Program pro seniory
- Program vzdělávání (Hradecký, Hradecká M., 2010)

6.2.2.1 Misijní programy

Program samotný je realizován také od počátku fungování NADĚJE. Vychází ze samotné podstaty spolku, podle stanov „je posláním praktické naplňování evangelia v životě a jeho šíření“ (Hradecká, V., Hradecký, 1996a, s. 46). Spolek si dává za cíl pomoci celému člověku, to znamená i jeho duševní stránce, kterou realizuje prostřednictvím šíření myšlenek

evangelia a čtení z Písma. Nabídka a využívání misijních programů je zcela dobrovolná, ale jak uvádí Hradecký (2010), je o tyto programy ve střediscích pro lidi bez domova a v domovech pokojného stáří veliký zájem.

Misijní program je současně realizován jako prostředek prevence sociálně patologických jevů ve střediscích pro děti a mládež.

Na webových stránkách NADĚJE se uvádí tyto součásti programu: pastorační práce podle konfese klientů, bohoslužby slova – často v ekumenické podobě, nabídka osobních rozhovorů – naslouchání, doprovod a doprava klientů z domovů do kostela na bohoslužby, spolupráce s místními církvemi a zprostředkování křesťanské literatury.⁴⁵

Manželé Hradečtí při bohoslužbě, středisko Naděje Bolzanova

6.2.2.2 Program pro děti a mládež

Tento program je součástí praxe NADĚJE od roku 1997 a hlavním cílem programu je snaha o prevenci sociálně patologických jevů, prevence kriminality a prevence zneužívání návykových látek u dětí a mládeže (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

---

⁴⁵ podle webových stránek NADĚJE. Misijní program. [online 25.3. 2014] Dostupné z http://nadeje.cz/misijni_program.

Program funguje na základě nabídky volnočasových aktivit, které vytvářejí prostředí pro účinnější motivaci ve vzdělávání u dětí a mládeže z rodin z nízkého a nepodnětného sociokulturního prostředí, nebo dětí rodin národnostních menšin, kde otázka integrace mezi vrstevníky má pro další vývoj dítěte zcela zásadní dopad (Matějček, 2003).

Součástí tohoto programu jsou: terénní služby – terénní programy (streetwork), ambulantní služby – nízkoprahová zařízení pro děti a mládež a kluby pro předškolní děti, dětské tábory a tábory pro mládež, duchovenská a pastorační péče, doplňkové služby – odpolední a víkendové programy a tematicky zaměřené kempy (viz webové stránky programu⁴⁶).

6.2.2.3 Program pro rodiny

Vznikl v roce 1995 jako alternativa pro výchovu a péči o děti, které jsou jinak vychovávány prostřednictvím ústavních zařízení. Cílem tohoto programu je vytvářet prostředí pro děti, aby se později mohly plně integrovat do otevřených rodin a umožnit jim lepší vstup z ústavních zařízení do běžného života dospělých. „Děti se slabší osobností a děti s malým zdravotním handicapem se téměř jistě stávají v dospělosti potencionálními i zjevnými bezdomovci“ (Hradecká, V., Hradecký, 1996a, s 42). V procesu integrace Program pro rodiny navazuje svými službami na Program pro děti a mládež.

Program nabízí tyto služby: terénní služby – terénní program (sociální intervence v bytech, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi), ambulantní služby – mateřské centrum, pobytové služby – trvalé ubytování pro pěstounskou rodinu, potravinová pomoc, duchovenská a pastorační péče, kurzy pro rodiče, děti a veřejnost, programy pro rodiny, osvětová činnost a psychologické poradenství.⁴⁷

6.2.2.4 Integrační program

Je nejstarším programem (1990), který NADĚJE definovala, jak již bylo zmiňováno, původně byl určen pro podporu uprchlíků, jež u nás později získávali azyl. Později se

---

⁴⁶ Program pro děti a mládež. [online 25. 3. 2014] Dostupné http://nadeje.cz/program_pro_deti_a_mladez

⁴⁷ Programu pro rodiny NADĚJE. [online 25. 3. 2014] Dostupné z http://nadeje.cz/program_pro_rodiny.

transformoval v „pomoc lidem společensky vyloučeným a lidem, kterým společenské vyloučení bezprostředně hrozí“ (Hradecká, V., Hradecký, 1996b, s. 16).

Mluvíme zde o fenoménu bezdomovství (též v jiných zdrojích bezdomovectví), o němž se budeme podrobněji zmiňovat v následující kapitole. Pomoc pro tyto klienty se často nabízí až v momentě, kdy jejich potíže přerostou do fáze, kdy jsou jejich nesnáze zcela zjevné a je třeba jim poskytnout náležitou péči, ve smyslu zajištění alespoň jejich základních životních potřeb (Hradecká, V., Hradecký, 1996b).

Program se také zaměřuje na podporu těch, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách, kde pracovníci NADĚJE nabízejí služby v oblasti duchovenské a pastorační péče, osvětovou činnost, psychologickou pomoc, protidluhové poradenství, ambulantní služby – nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, kluby pro děti a mládež, terénní programy (streetwork, sociální intervence v domácnostech) a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.⁴⁸

6.2.2.5 Bezdomovectví

Tento jev nelze zcela jednoznačně definovat, jelikož v sobě zahrnuje několik aspektů, které se ne vždy mohou vyskytovat souběžně. Manželé Hradečtí v publikaci Bezdomovství – extrémní vyloučení pojmenovávají okolnosti, které mohou definovat vznik bezdomovství:

- a) „absence střechy nad hlavou (spaní na ulici nebo jiných veřejných místech),
- b) absence domova (život v instituci nebo v dlouhodobém či krátkodobém podnájmu nebo na ubytovnách různého typu),
- c) bydlení nejisté (squat, bydlení bez smlouvy)“ (Hradecká, V., Hradecký, 1996b, s. 36).

Vágnerová a kol. mluví o bezdomovství jako o „syndromu komplexního sociálního selhání, který se projevuje neschopností akceptovat a zvládat běžné společenské požadavky“ (Vágnerová a kol., 2013). Samotné bezdomovectví také můžeme charakterizovat podle jednotlivých viditelných znaků, které se dělí do následujících tří skupin (Hartl, 2000):

---

⁴⁸ Výčet nabídky služeb vychází z webových stránek Integrovaného programu NADĚJE. [online 25. 3. 2014] Dostupné z http://nadeje.cz/integracni_program.

1. *zjevní bezdomovci* – skupina lidí, kterou tak označí nejširší veřejnost, a ani sami bezdomovci svůj stav nechtějí skrývat a pohybují se na veřejných místech, nádražích apod.,
2. *skrytí bezdomovci* – ti mají možnost stálého ubytování, ale to není zcela oficiální a nemají k němu bližší vazby, které by takovému člověku pomohly ke změně svého sociálního statutu; poslední skupinou jsou tzv.
3. *potencionální bezdomovci* – což jsou lidé, kteří faktor střechy nad hlavou splňují, ale možnosti její ztráty jsou zcela reálné (Marek a kol., 2012).

Bezdomovství je stále palčivějším společenským problémem, protože jednak počet všech bezdomovců není zcela zřejmý, a také proto, že pomoc se poskytuje především těm, u kterých je bezdomovectví zjevné, a potíže jsou tedy mnohem hlubší. Vlivem nejrůznějších sociálních změn společnosti, pokrokem a rychlejším způsobem života bude stále markantnější rozdíl mezi námi všemi. Rovněž snížená adaptabilita na progres společnosti, většinou staršími lidmi, může vést i k náhlé změně životního stylu a ke vzniku chudoby a bezdomovectví (Marek a kol., 2012). „Rostoucí počet bezdomovců je důsledkem strukturálních problému, jako jsou nedostatek levných bytů a bydlení, vysoká nezaměstnanost a rostoucí úroveň chudoby“ (Mareš, 1999, s. 58)

Neočekávané změny (ztráta zaměstnání, životního partnera apod.) mohou postihnout kohokoliv z nás, a proto jsou tyto programy s konkrétními službami pomoci realizovány.

6.2.2.6 Program pro lidi s handicapem

Tento program je poskytován od roku 1992⁴⁹ a za cíl si dává poskytovat komplexní služby dětem, mládeži a dospělým se zdravotním postižením. Způsob a rozsah pomoci je stanoven na základě míry a typu postižení jedince a možnostech vlastní samostatnosti (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

Zahrnuje v sobě služby ambulantní, terénní i pobytové. Rovněž pomáhá i v oblasti sociální terapie, kdy ve specializovaných dílnách klienti podstupují pracovní terapii a učí se možnostem integrace do společnosti intaktních (Hradecký, Hradecká, M., 2010).

---

⁴⁹ původní název Program pro mentálně postižené

V nabídce programu jsou tyto služby: terénní služby - osobní asistence, ambulantní služby: denní stacionáře, sociálně terapeutické dílny, pobytové služby: týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení, posílení zaměstnatelnosti: zprostředkování pracovních příležitostí na trhu práce, zdravotní péče: stálá zdravotní péče, externí lékař, nabídka vzdělávání a pedagogická práce, duchovenská a pastorační péče, doplňkové služby: rekreační a rekondiční pobyty, účast na sportovních soutěžích, nabídka aktivního i pasivního kulturního využití.⁵⁰

6.2.2.7 Program pro seniory

Program je realizován v NADĚJI od roku 1991⁵¹ s otevřením prvního Domu pokojného staří v Nedašově (viz kap. Zakládání poboček Naděje). Vznikl z potřeby poskytovat pomoc různého druhu lidem v seniorském věku. „Cílem je udržení nebo obnova co nejhodnotnějšího způsobu života starého člověka ve vlastním domově; když to není možné, pak nabídka nového domova s komplexní péčí“ (Hradecká, V., Hradecký, 1996a, s. 22).

Tento program poskytuje následující služby: terénní služby: pečovatelská služba (sociální služba) a domácí péče (zdravotní, geriatrická péče), ambulantní služby: denní stacionáře, pobytové služby: domy pokojného staří (typologicky domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem), zdravotní péče: základní péče v domovech, zdravotní rehabilitace, ordinace odborného lékaře, duchovenská a pastorační péče, doplňkové služby.⁵²

6.2.2.8 Program vzdělávání

Program se uskutečňuje ve všech pobočkách NADĚJE s cílem poskytovat svým klientům nejkvalitnější služby, a proto vznikla potřeba dalšího soustavného vzdělávání

---

⁵⁰ Výčet služeb pochází z webových stránek Programu pro lidi s handicapem. [online 25. 3. 2014], Dostupné z http://nadeje.cz/program_pro_lidi_s_handicapem.

⁵¹ Dříve Program třetí věk

⁵² Výčet služeb pochází z webových stránek Programu pro seniory. [online 25. 3. 2014] Dostupné z http://nadeje.cz/program_pro_seniory

pracovníků NADĚJE. Část kurzů je otevřena i pro pracovníky a poskytovatele sociálních služeb.

Program vzdělávání obsahuje: akreditované kvalifikační kurzy pro pracovníky v sociálních službách, akreditované celoživotní vzdělávání sociálních pracovníků, vedoucích pracovníků a pracovníků v sociálních službách, akreditované vzdělávání zdravotních sester, neakreditované kurzy a školení, odborné konference další neakreditované kurzy a neformální vzdělávání.⁵³

6.3 Vyhledky do budoucnosti NADĚJE

Následující kapitola je realizována na základě elektronické korespondence s Bc. Janem Vaněčkem, ústředním ředitelem NADĚJE, který mi odpověděl na několik dotazů souvisejících s pohledem do budoucnosti NADĚJE a jejího směřování do dalších let.

Jaké plány má Naděje do budoucnosti? (plánují se nové pobočky, služby, novinky, atp.?)

NADĚJE má schválený Strategický plán až do roku 2015 a na naplňování jednotlivých opatření se průběžně pracuje. Rozvoj směrem ven, tedy zakládání nových poboček nebo středisek, v současné době asi není naší prioritou, přestože k těmto krokům průběžně dochází. Vše je dáno především finančními možnostmi a hlavně zájmem místních orgánů ve městech, kam nás ke konkrétní práci zvou. Pro rozvoj činnosti do nových míst máme zpracován podrobný postup, který je vždy individuálně posuzován v orgánech NADĚJE. Z mého pohledu se chceme v současné době zaměřovat spíše na oblasti PR, lidských zdrojů a fundraisingu - tedy posílení organizace uvnitř a ve vztahu k veřejnosti.

Myslíte, že Naděje stále bude mít takové místo v oblasti poskytovaných služeb i v budoucnu? (resp. může ji něco ohrozit?)

Naším zájmem samozřejmě je, abychom i nadále poskytovali kvalitní a potřebné sociální služby v místech, kde již působíme. Možný je jistě i rozvoj služeb. NADĚJE chce být jistě i do budoucna jednou z viditelných a slyšitelných organizací v této oblasti. Ohrozit nás

---

⁵³ Nabídka Programu vzdělávání vychází z webových stránek tohoto programu. [online, 25. 3. 2014] Dostupné z http://nadeje.cz/program_vzdelavani.

mohou především legislativní změny, případně negativní změny v oblasti financování služeb. V příštím roce má přejít financování z MPSV na kraje, stále se řeší otázka nové typologie služeb, v přípravách je věcný záměr zákona o sociálních pracovnících, neustále přetrvávají problémy v oblasti inspekce kvality atd. Oblastí, které jsou "nestabilní", je hodně.

Jaké jsou Vaše osobní cíle v Naději? Máte nějakou vizi, kterou byste chtěl zrealizovat?

Z mého pohledu bych rád dobře převzal práci po svém předchůdci, což se již v podstatě podařilo. Dále je nezbytné na tuto práci kontinuálně navázat, a postupně realizovat nové kroky. Chtěl bych se soustředit na posilování organizace uvnitř, zachování a posilování jednoty, společných hodnot, vnitřní sounáležitosti a organizační kultury, jako strategické cíle k řešení vidím již dříve uvedené oblasti - PR, lidské zdroje a fundraising. Samostatnou kapitolou je hledání nových finančních zdrojů k posílení financování naší hlavní činnosti - tedy např. rozvoj vhodné vedlejší hospodářské činnosti, z jejíchž výnosů by bylo možné posílit financování sociálních služeb.

6.3.1 Shrnutí

Bc. Jan Vaněček zmiňoval především posilování organizace zevnitř a budování společné jednoty, která je pak důležitá pro dosahování společných cílů NADĚJE, a tím možná i k vytváření příznivého pracovního prostředí, které bude pak dále motivovat pracovníky NADĚJE. Zachování standardu poskytovaných služeb vzhledem k legislativním změnám je jedním ze základních snah většiny organizací v současné době, proto je zde i uváděna snaha o rozvoj vedlejší hospodářské činnosti, která by mohla vést k pokrytí nákladů na poskytované sociální služby.

7. Vlastimila Hradecká ve vzpomínkách

Díky setkávání se spolupracovníky, ale i s rodinnými příslušníky, měla tazatelka tu jedinečnou možnost pochopit, jak hlubokou a nesmazatelnou stopu v jejich životech, ale i v životech klientů, Vlastimila Hradecká zanechala.

7.1 Realizace a cíl interview

Pro tuto část práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu – interview (viz kapitola Metoda zpracování diplomové práce). Cílem tohoto interview (též rozhovoru) bylo získání dalších informací o životě a práci Vlastimily Hradecké v NADĚJI, ale také dalších skutečností, které by tazatelce pomohly Vlastimilu Hradeckou lépe poznat.

Rozhovor se uskutečnil v úterý 6. března 2014 na Ústředí NADĚJE v pražských Stodůlkách (K Brance 11/19e). Byl se souhlasem účastnice rozhovoru Mgr. Petry Lakatošové (*1952) nahráván. Po převedení sdělení do elektronické podoby, prošel rozhovor autorizací, a bylo v něm Petrou Lakatošovou následně provedeno několik dílčích změn.

Interview bylo připraveno jako polostrukturované, kdy za základě tématu bylo vytvořeno několik okruhů otázek, které se ale v průběhu samotné realizace rozhovoru proměňovaly a reagovaly na informace právě získané, proto i záznam z toho rozhovoru je

spíše konzistentním sledem vzpomínek Petry Lakatošové na tuto výjimečnou osobnost a postřehů z práce v NADĚJI, než záznamem z klasického interview.

7.2 Interview

Na následujících řádcích jsou tedy zachyceny nejen osobní vzpomínky Petry Lakatošové na Vlastimilu Hradeckou, ale i na těžké začátky vznikající organizace a chápání práce a poslání v NADĚJI. Petra Lakatošová byla blízkou spolupracovnicí Vlastimily Hradecké a po její nečekané smrti v roce 1997 po ní převzala vedení pražské pobočky NADĚJE.

7.2.1 O začátcích v NADĚJI

S NADĚJÍ měla Petra Lakatošová co dočinění již od jejího samotného založení v roce 1990, kdy v NADĚJI pomáhala nejdříve jako dobrovolnice. *„Scházeli jsme se u Hradeckých v bytě, kde se tvořily první plány. Já jsem tehdy měla pozici pokladníka. Vedla jsem jednoduché účetnictví, měla jsem tedy na starosti i peněžní deník. Bylo to období, kdy přicházely první dary, ale to byly zpočátku opravdu jen desetikoruny, dvacetikoruny, ale já jsem je všechny musela zaznamenat“* (vzpomíná s úsměvem). Po registraci NADĚJE u ministerstva vnitra mohla sice organizace přijímat oficiálně finanční a jiné dary, nicméně ty byly v první fázi činnosti spíše jen symbolické a na samotný provoz spolku nestačily.

Petra Lakatošová se tazatelce také snažila popsat, jak náročná práce byla v počátcích vzniku NADĚJE, co s sebou všechno nesla: *„Je třeba začátky a úsilí, z jakého vznikala NADĚJE, připomínat. Ti, co sem nyní přicházejí pracovat, tohle nedokážou pochopit. Ty začátky, to úsilí. Když sem lidé přicházeli do zaměstnání, tak měli různé nároky. Já si třeba pamatuju na jednu zaměstnankyni, která se divila, že na záchodě neteče teplá voda a že nemáme v koších sáčky. My jsme na začátku prostě neměli téměř nic, a trvalo, než jsme se k tomu dostali. Dnes už nám samozřejmě teplá voda teče všude a ty sáčky také jsou, ale tehdy ten standart byl úplně jinde. Všechno se budovalo postupně a bylo to kolikrát i na úkor vlastního pohodlí, ale tohle se těm lidem, kteří nastupují, těžko předává. Protože člověk si to*

musí prožít, aby pochopil. Když to neprožije, tak o tom ví jen z doslechu jako o teorii, která ale má k samotné praxi daleko.“

7.2.2 O programu pomoci

Práce v NADĚJI byla na začátku, podle slov Petry Lakatošové, hodně spontánní, než zjistili, že je služby třeba poskytovat adresně konkrétnímu člověku, aby práce někam vedla a byla efektivní. Občas se totiž stávalo, že jejich služby klienti zneužívali.

Nyní NADĚJE pracuje v tzv. *Integračním programu* (pozn. aut. viz kapitola 6.2.2.4 Integrační program). První kontakt s klientem začíná na ulici v rámci terénního programu, kdy terénní pracovníci vyhledávají klienty v jejich přirozeném prostředí a dávají jim doporučení do denních center. *„Zde mohou klienti čerpat služby po dobu tří dnů. Mohou se umýt, převléknout a najíst několikrát denně. V centru je také sociální pracovník, psycholog a ordinace praktického lékaře. Toto všechno klienti mohou čerpat, ale během těchto tří dnů musí kontaktovat sociálního pracovníka, se kterým pak musí řešit svoji situaci. Klient mu sdělí, co vlastně potřebuje a sociální pracovník to vyhodnotí. Samozřejmě ne vždy je všechno reálné z těchto plánů, a i naše možnosti jsou svým způsobem omezené.“*

7.2.3 O práci v NADĚJI a víře

Pro práci v NADĚJI velmi důležitá víra. Víra v to, že člověk není sám a díky Bohu ví, co má dělat a Bůh mu v práci pomáhá. Petra Lakatošová také mluvila o víře jako o zdroji nevyčerpatelné síly, ze které člověk čerpá a člověka pořád nabíjí. Také věří, že to stejně tak bylo i v případě Vlastimily Hradecké, protože: *„jak by jinak mohla zvládnout takové náročné povolání, které často čítalo čtrnáct až šestnáct hodin práce denně?“*

Slovo povolání je dnes běžně chápáno jako zaměstnání nebo také jako pracovní zařazení. Při rozhovoru s Petrou Lakatošovou měla tazatelka možnost odhalit odlišnost těchto slov, která běžně při užívání daných slov širokou veřejností uniká. Sice jsou tyto pojmy, podle Slovníku českých synonym (Pala, Všianský, 1994), významově shodné, navíc se k nim přiřazuje i termín poslání, který snad ještě více vystihuje práci v NADĚJI: *„My jsme práci v NADĚJI brali spíše jako službu, než jako zaměstnání. Většina z nás si na začátku prožila to,*

že jsme do NADĚJE přišli jako k povolání ke službě. Dneska už ne každý takto přichází do NADĚJE. Myslím, že převažují ti, kteří hledají zaměstnání (pozn. aut. ve smyslu pravidelné práce za mzdu⁵⁴) a těch, kteří přicházejí s takovým zaujetím, jako jsme přicházeli my, je opravdu málo. Myslím, že i Hradečtí prožili povolání do služby. Věřící člověk hledá Boží vůli pro svůj život. A takhle jsem já prožila to, že do NADĚJE mám přijít. I když začátky v NADĚJI nebyly vůbec jednoduché, věděla jsem, že je tady moje místo. Bez Boží pomoci a požehnání by to prostě nešlo. (pozn. aut. vznik NADĚJE). Dodnes se za práci v NADĚJI modlíme. Chceme pomoci celému člověku. Nejenom uspokojit jeho základní životní potřeby. Věříme jako křesťané, že člověk nemá jen tělo, ale má i duši a ducha. Proto přinášíme klientům evangelium, tu dobrou zprávu o záchraně člověka skrze Pána Ježíše Krista a proto má NADĚJE i křesťanský rozměr. Kdybychom o tento křesťanský rozměr přišli, byli bychom na úrovni sociálního odboru. Ale z naší strany je to pouze nabídka. Není to nic, k čemu bychom klienty nutili. Například na středisku v Bolzanově ulici bylo na začátku naprosto běžné, že součástí denních služeb bylo kázání evangelia.“ Samotný křesťanský rozměr je rovněž podstatný v tom, že sdružuje člen NADĚJE, dává jim hlubší sounáležitosti na společné práci a smysl pro jejich další činnost.

„Důležitá je také v naší práci poctivost a průhlednost. Myslím si, že NADĚJE má dobré jméno, také díky tomu, že má touhu dělat svou práci poctivě. Přestože si NADĚJE, co se týče získávání finančních prostředků, zažila různé krize, je stabilní organizací. A my prostě věříme, že Pán Bůh ví, co potřebujeme a že nám to dá, i když to někdy trvalo déle, vždy se to nějakým způsobem vyřešilo. Věřím, že Pán Bůh nás v tom nenechá a že pokud je NADĚJE Boží dílo, tak nám vždy dá to, co je třeba, abychom službu a pomoc lidem mohli zprostředkovat.“

„Co se nesmí nikdy ztratit, jsou myšlenky nesené z evangelia a závislost na Bohu v naší práci, protože si myslím, že práce by jinak setrvačností pokračovala dál, ale už by tam nebyla Boží podpora. Práce by byla v jiné podobě než na tom samém počátku. Je třeba stále udržovat a předávat to, s čím byla NADĚJE založena a věřím, že Bůh si lidi najde.“ Přestože není podmínkou, aby v NADĚJI pracovali lidé pouze věřící, je nutné, aby se dokázali ztotožnit s posláním a cíli, které má NADĚJE definované a respektovali křesťanský rozměr organizace.

---

⁵⁴ viz Etymologický slovník jazyka českého (Machek, 1997)

7.2.4 O Vlastimile Hradecké a jejím odkazu

Přestože od úmrtí Vlastimily Hradecké letos v březnu uplynulo již sedmnáct let, ve vzpomínkách Petry Lakatošové má její osobnost nesmazatelnou stopu. Zmiňuje především její maximální nasazení a pracovitost: *„Byla velmi důsledná v každé maličkosti. Myslím, že v tom rozsahu práce to muselo být nesmírně náročné a vyčerpávající, Ale ona prostě nedokázala věci odbyť. Každou maličkost kontrolovala, aby všechny věci byly v pořádku. Taky dbala na to, aby i my zaměstnanci, jsme pracovali poctivě, řádně. Abychom využívali pracovní dobu. A ten řád, který do nás dostala, můžu říct, je ve mně dodnes.“* Způsob práce Vlastimily Hradecké bylo částečně možné pozorovat v dokumentu Člověk pod jinou kůží režisérky Marie Šandové. Zde byla zachycena při výuce češtiny v uprchlických táborech, kde na jednu stranu působila jako přísná kantorka, ale zároveň velmi laskavě a obětavě.

V tomto okamžiku se nabízela otázka týkající se nesmírně těžké pozice Petry Lakatošové po smrti Vlastimily Hradecké, kdy po ní převzala pozici ředitelky pražské pobočky a práci: *„Jedna z věcí, kterou jsem hodně zvažovala, když jsem po paní Hradecké přebírala práci, byla laťka, kterou ona sama svojí prací nastavila, protože já sama jsem na to tehdy neměla. A taky jsem to panu Hradeckému říkala, že v momentě, kdy mě někdo začne s paní Hradeckou srovnávat, tak končím, protože osobnost člověka se nedá nahradit. Každý máme svoji osobnost. Jsme něčím výjimečným, špatným, dobrým, ale pro mě bylo, v této náročné době, toto srovnání prostě nepřijatelné.“*

„Měla jsem také možnost vidět jejich práci v uprchlickém táboře v Jablonečku, kde jsem si tehdy udělala obrázek, nebo jen představu, a to hodně vzdálenou o práci manželů Hradeckých. Dostala jsem se tam, myslím, jen jednou s apoštolskou církví, protože se tam v neděli dělali bohoslužby a já jsem tam byla se svým domovským sborem sloužit. Byl to tehdy pro mě velmi silný zážitek. Manželé Hradečtí tam byli denně a omezeně se vraceli domů. Věnovali tomu vlastně vše.“

„Paní Hradecká byla nesmírně skromná. Třeba co se týkalo například i oblečení. Byla velmi nenáročná, vždycky byla ale upravená, avšak nemusela střídat šaty. Řekla bych, že byla zcela vydaná službě. Pracovala každý den, bez odpočinku, bez dovolené. Také to úsilí, které vložila do počátku, tak je vidět i dnes. Je to princip-setby a sklizně, když se dobře zaseje, tak se i dobře sklízí. Ta pracovitost a vytrvalost a všechno, co tomu dala, nese svoje ovoce.“

Těžko se i dál hledala slova, protože vzpomínky jsou obrazy hřejivé, barevné i posmutnělé, které je snadnější si je vybavit než je konkrétně formulovat, což je dalším důkazem toho, jakou výjimečnou osobností byla. *„Zanechala v nás, v tom počátečním období, a ve všech lidech, kteří se s ní setkali, nebo s ní nějak dlouhodoběji spolupracovali, takovou silnou stopu. Vždycky jsem říkala, že se nám dostala pod kůži.“*

„Když bych měla paní Hradeckou charakterizovat, tak pro mě byla křesťanka, setra v Kristu. Člověk, který měl široké a laskavé srdce. Byla nesmírně obětavá a pracovitá. A NADĚJI vlastně dala všechno, co mohla.“

Od června roku 1991 se začala Mgr. Petra Lakatošová práci v NADĚJI věnovat profesionálně – nejdříve jako vedoucí dietní kuchyně a jídelny pro seniory v Belgické ulici na Praze 2, později pracovala jako vedoucí denního centra střediska v Bolzanově ulici a fundraiser. Po odchodu paní Hradecké jako ředitelka pražské pobočky NADĚJE.

„Pamatuji se také na začátku, kdy jsme spolu šly Belgickou ulicí (pozn. aut.: původní pracoviště P. Lakatošové – Dietní kuchyně s jídelnou pro seniory), že paní Hradecká se dívala po domech v ulici, po těch pěkných – pětipatrových, a říkala: ‘Takový dům bychom potřebovali.’ Mně to tehdy přišlo jako naprostá utopie, ale Vlastička byla opravdu žena vizí. A ty vize měla daleko do budoucnosti a měla je vysoké. Když jsme postupně otevírali jednotlivá střediska, tak jsem v tom prostě viděla naplnění jejich vizí. A to byl ten komplexní, ucelený program pro lidi bez domova, ke kterým měla velký vztah. A nejen k nim. Ale i k mladým lidem, kteří přišli z dětských domovů. Právě po její smrti si konkrétně pamatuji na jednoho klienta – odchovance dětského domova, kterého její úmrtí hodně zasáhlo. Znal totiž paní Hradeckou blíž a ona mu hodně pomohla.“

Rovněž vizí Vlastimily Hradecké bylo otevření střediska pro mladé lidi ohrožené sociálním vyloučením v Bolzanově 7. Otevření střediska byla poslední práce V. Hradecké. V úterý před pátečním slavnostním zahájením fungování střediska zde ještě Vlastimila Hradecká pracovala, uklízela, pomáhala, ale otevření se nedožila. Paradoxem je, že právě v den, kdy se středisko otvíralo, se konal i její pohřeb. *„V pátek mě pan Hradecký pověřil tím, abych středisko otevřela. Mně se do práce ředitelky nechtělo, protože jsem viděla ten velký rozsah práce, ale na druhou stranu jsem viděla, že pan Hradecký potřebuje v té složité situaci, do které se dostal, pomoci. Takže jsem se za to modlila a hledala jsem Boží vůli a pamatuji si, že jsem se tehdy modlila: Pane, když v tom budeš se mnou, tak já do toho půjdu.“*

„Nesli jsme její odchod opravdu těžce, nejen my – zaměstnanci NADĚJE, ale i naši klienti. Pamatuji, jak jí vždy dělalo radost, že se může o ostatní postarat. Nezapomenutelnou vzpomínkou je také první den otevření noclehárny v Husické ulici. Paní Hradecká přijímala klienty, venku už bylo poměrně chladno. Topily jsme ve vojenských kamnech na uhlí a dole jsme měli takovou společenskou místnost, kde byla možnost se sejit. Uvařily jsme jim tam hrnec polévky a ona si libovala: 'To je bájo, to je bájo, že tu mají teplo. 'Měli tam teplo, měli tam navařeno, měli tam vlidné přijetí. To paní Hradeckou vždycky těšilo, že ti lidé jsou zajištěni, že nemusí mrznout na ulici, kde jsou pak vystaveni újmě na zdraví nebo na životě.“

7.3 Shrnutí

Tento rozhovor měl být shrnutím práce a odkazu Vlastimily Hradecké, ale zároveň i pohledem do počátků vzniku organizace Mgr. Petrou Lakatošovou, jež zmiňovala několik okolností práce v NADĚJI, které si i v NADĚJI dnes málokdo uvědomuje a dále se snažila charakterizovat V. Hradeckou.

Často nám oběma chyběla slova, kterými bychom správně definovaly to, co jsme chtěly vyjádřit. Někdy nejde jednoduše slovy popsat jednotlivé vzpomínky a prožitky, které se k osobě, jež vám byla blízká, a s níž jste prožili část života, vážou. Na to vše je třeba znát okolní souvislosti a ty se Petra Lakatošová snažila tazatelce alespoň částečně předat.

Samotné setkání s Mgr. Petrou Lakatošovou bylo nesmírně příjemné a inspirativní. Velmi pomohlo tazatelce k hlubšímu pochopení práce a poslání v NADĚJI a jejímu smyslu.

8. Závěr

Sloveso pomáhat je součástí aktivní slovní zásoby každého z nás. Všichni známe jeho význam, a také snad každý byl již od malička veden k tomu, aby svou pomoc nabízel potřebným okolo sebe. Skutečnost však je odlišná. Přesto se občas dovídáme o situacích a skutečích těch, kteří nebyli neteční a zcela nečekaně a nezištně někomu pomohli. Tyto situace nás povětšinou velmi těší, protože skrz ně zjišťujeme, že svět ještě není tak špatný, jak se nám může na první pohled zdát. Ale přesto by se málokdo v podobných situacích zachoval stejně, a proto si myslím, že je třeba si takové osobnosti připomínat, aby nám ostatním byly inspirací. Právě jednou z takových osobností byla i Mgr. Vlastimila Hradecká (1936 – 1997), která se zasloužila o vznik charitativní a misijní organizace NADĚJE.

V diplomové práci jsem zacílila svou pozornost především na to, abych osobnost Vlastimily Hradecké poznala co nejbliže a mohla tak podrobně zmapovat jednotlivé etapy jejího života, k čemuž mi velice pomohly rozhovory s jejími nejbližšími – manželem Iljou Hradeckým, se synem Reném, a také s bývalou kolegyní Mgr. Petrou Lakatošovou. Ti mi umožnili alespoň částečně nahlédnout do svého soukromí a poodkrýt vzpomínky, jež si jinak uchovávají hluboko ve svých srdcích.

Snahou také bylo zjistit, jaké pohnutky vedly k tomu, že manželé Hradečtí srpnu roku 1990 NADĚJI založili. Bylo jich hned několik. Z počátku to bylo již ne zcela šťastné dětství Vlastimily, jež se musela vyrovnat s tím, že ji matka velmi brzy opustila a nechala ji u svých rodičů, kteří jí však nemohli vytvořit zcela ideální zázemí. Dále vděčnost, kterou po celý život Vlastimila cítila za to, že se jí později ujal strýc s tetou a konečně jí věnovali rodičovskou lásku. Zdravotní postižení, prostřednictvím něhož chápala život jako dar. Pak to byla zkušenost s uprchlíky a s přístupem francouzských úřadů při jejich pobytu v Paříži. Ústrky, které zažili při hledání práce na různých místech Československa, peripetie s vládnoucím režimem a především událost, jež jim život zcela změnila – nalezení víry.

Jedno spontánní rozhodnutí srpnu 1990 ovlivnilo osudy později desetitisíců lidí. Manželé Hradečtí neváhali a pomohli rumunským uprchlíkům na pražských nádražích, kdy jim nakoupili alespoň základní potraviny a poskytli důležitou psychickou podporu, což vedlo poté k angažování se v pomoci v dočasném útočišti hotelu Flora a rozhodnutí založit

organizaci s tak symbolickým názvem NADĚJE. Další události na sebe nedaly dlouho čekat, protože manželé Hradečtí společně s dalšími dobrovolníky začali působit i v dalších zařízeních - uprchlických táborech, nejdříve v Jablonečku, později v Bělé – Jezové.

Poté následovalo další zásadní rozhodnutí, a to věnovat se práci na profesionální úrovni, které s sebou neslo zakládání jednotlivých poboček a středisek NADĚJE, definování programů pomoci (např. Misijní programy, Program pro děti a mládež, Program pro rodiny, Integrovaný program, Program pro lidi s handicapem, Program pro seniory a Program vzdělávání) a především neskutečné úsilí a pokrokové a nadčasové myšlení, které bylo v základu celé této věci.

Současný stav NADĚJE vypovídá o tom, že se vize, které měla Vlastimila Hradecká na počátku snažení, každým dnem naplňují a NADĚJE pomáhá v různých oblastech života člověka, ač je bohužel častokrát chápána, především v Praze, jako organizace, jež poskytuje služby jen lidem bez domova. Tento typ pomoci je pouze jen její malou součástí.

Uvedené téma je svým charakterem ryze speciálně pedagogické a tato diplomová práce má být pro nás, speciální pedagogy, inspirací a návodem, jak je možné pohlížet na nejpotřebnější, jak jim poskytovat pomoc a podporu. Vždyť to nám má být co nejvlastnější.

9. Shrnutí

Diplomová práce *Vlastimila Hradecká a cesta k Naději* shrnuje život a úsilí výjimečné osobnosti Vlastimily Hradecké, která nedbala svých zdravotních potíží a společně s manželem zcela z ničeho založila dodnes výborně fungující organizaci, která má nezastupitelnou roli na poli poskytování nejrůznějších služeb těm nejpotřebnějším.

První část práce se věnuje životu Vlastimily Hradecké (1936-1997), pozdější spoluzakladatelky občanského sdružení NADĚJE (dnes spolku) a zachycuje skrze osobní vzpomínky jejího manžela Ilji Hradeckého klíčové okamžiky jejího života. Především pak program Děti dětem, učitelskou kariéru na různých typech škol a pozdější směřování k pomoci druhým.

Dále se zabývá okolnostmi vzniku NADĚJE, kam spadá i snaha o pomoc Armádě spásy při jejím znovuoobnovování po roce 1989 a dobrovolnickou prací manželů Hradeckých s uprchlíky na pražských nádražích, později v hotelu Flora a také jejich činností v uprchlických táborech Jabloneček a Bělá – Jezová. Další kapitola je věnována utváření profesionálního systému poskytování pomoci NADĚJE. A rovněž se podrobněji zabývá jejím posláním, cílům a jednotlivým programům s poskytovanými službami. Součástí práce je také kapitola, která se zabývá vyhlídkami NADĚJE do budoucnosti a je zrealizována na základě odpovědí ústředního ředitele NADĚJE Bc. Jana Vaněčka.

Poslední část práce *Vlastimila Hradecká ve vzpomínkách* je souhrnem rozhovoru s Mgr. Petrou Lakatošovou, jež vzpomínala na samotné počátky vzniku organizace a utváření jejího poslání a na mimořádnou osobnost Vlastimily Hradecké.

Práce byla realizována metodou orální historie, kdy na základě rozhovorů s rodinnými příslušníky a bývalými spolupracovníky se vytvářel životní příběh V. Hradecké a NADĚJE samotné.

10. Summary

The thesis Vlastimila Hradecká and way to Naděje summarizes information about life and work of exceptional person Vlastimila Hradecká which regardless of her health troubles with her husband founded from the ground up well working organization which have unsubstitutable role for help for neediest people.

The first part of thesis is dedicated to life of Vlastimila Hradecká (1936-1997), later co-founder of civic association NADĚJE and captures through personal memories from her husband Ilya Hradecký the key moments of her life. Especially program Děti dětem, teacher's careers on different types of school and later direction to help for others.

It also deals with circumstances around formation of NADĚJE where are also effort to help for Salvation Army during her resumption after 1989 and volunteer work of husbands Hradecký with refugees on stations in Prague, later in hotel Flora and their activities in refugee camps Jablonec and Bělá – Jezové. Next chapter is dedicated to formation of professional system for provided help in NADĚJE. And also in more details shows her mission, targets and individual programs with provided services. Work include chapter which analyze future of NADĚJE and is realized on basis of interview with general manager of NADĚJE Bc. Jan Vanecek.

The last part of thesis Vlastimila Hradecká in memories is summary of interview with Mgr. Petra Lakatošová which remembering to beginnings of organization, formation of mission and on extraordinary personality Vlastimila Hradecká.

The thesis was realized via method of oral history when on basis of interview with family members and former colleagues was created life story of V. Hradecká and NADĚJE itself.

11. Seznam použité literatury a jiných zdrojů

11.1 Monografie

ČAPKA, J. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-51-6

DIAMANT, J. *Psychologické problémy emigrace*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1995.

FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-468

HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

HRADECKÁ, M. *Deset let Naděje*. Praha: Naděje, 2000. ISBN 80-86451-00-3

HRADECKÁ, V., HRADECKÝ, I. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996b. ISBN 80-902292-0-4

HRADECKÁ, V., HRADECKÝ, I. *Naděje – cíle a poslání*. Praha: Naděje, 1996a

HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, M. *Dvacet let Naděje*. Praha: Naděje, 2010. 978-80-86451-17-6

KLÍMA, J. *Dějiny Angoly*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-950-8

KORBEL, J. *V nepřátelském táboře*. Ostrava: Křesťanské sbory v ČSFR, 1991. ISBN 80-85237-05-9

MACHEK, V. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-242-1

MAREK, J., STRNAD, A., HOTOVCOVÁ, L. *Bezdomovectví v kontextu ambulantních sociálních služeb*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0090-1

MAREŠ, P. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN 80-85850-61-3

MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4

PALA, K., VŠIANSKÝ, J. *Slovník českých synonym*. Praha: Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-059-3

SHOENFELD, Y., FUČÍKOVÁ, T., BARTUŇKOVÁ, J., *Autoimunita: Vnitřní nepřítel*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 80-247-629-00

ŠTURMA, P. a kol. *Teorie a praxe azylu a uprchlictví*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2006. ISBN 80-85889-79-X

TREPTOW, K. W. A kol. *Dějiny Rumunska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-348-7

VACOVSKÝ, A. *Obnovení Jednoty bratrské*. Nová Paka: Úzká rada Jednoty bratrské, 1996

VAGNEROVÁ, M., CSÉMY, L., MAREK, J. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5

VANĚK, M. a kol. *Orální historie. Metodické a „technické“ postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. ISBN 80-244-0718-3

VANĚK, M. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd české republiky, 2004. ISBN 80-7285-045-8

VANĚK, M., MÜCKE, P., PELIKÁNOVÁ, H. *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1

11.2 Časopisy

ŠVANDRLÍK, R. *Budování českého školství po válce 1945*. In Hamelika – časopis Vlastivědného kroužku kulturního a společenského střediska Mariánské Lázně, 1975. roč. 3, č. 43, s. 151-152.

11.3 Zákony a zákonná opatření

Listina základních práv a svobod. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951)

Všeobecná deklarace lidských práv (1948)

zákon č. 143/1968 Sb. o československé federaci

zákon č. 208/1993 Sb. o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a protokolu týkajícího se právního ostavení uprchlíků.

zákon č. 223/1949 Sb. o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem

zákon č. 325/1999 Sb. o azylu

zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky

zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti

zákon č. 522/1992 Sb. o změně zákona č. 143/1949 Sb.

zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů

zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

11.4 Sborníky

FRYČEK, J. *Otakar Novák 1905-1984* In KYKOUŠEK, J. (ed.) *Otakar Novák – Tradice a modernost. Příspěvky z konference konané při příležitosti 100. výročí narození profesora Nováka.* Brno 25. 11. 2005. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN: 80-210-4020-3. s.7 - 16.

MATĚJČEK, Z. *Pozitivní a negativní faktory v socializaci dítěte* In SMÉKAL, V. *Podpora optimálního rozvoje osobnosti dětí z prostředí minorit.* Sociální, pedagogické a psychologické aspekty utváření osobnosti romských dětí a dětí z prostředí minorit. Brno: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-85947-82-X. s. 65 -71

11.5 Internetové odkazy

Armáda spásy. O nás. <http://www.armadaspasy.cz/o-nas>

Firma Baťa. Historie. <http://www.bata.cz/bata-history>

Gymnázium Jeseník. O škole. <http://www.gymjes.cz/o-skole>

Hudební a taneční fakulta AMU. Databáze. <http://www.hamu.cz/studium>

Integrační centra. www.integracnicentra.cz

NADĚJE. www.nadeje.cz

Obec Branná. Historie. <http://www.branna.eu/informace-o-obci/historie/>

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. Historie. <http://www.uniag.sk/sk/historia-spu-v-nitre/>

Správa uprchlických zařízení. www.suz.cz

Univerzita Konštantína Filofofa v Nitre. Historie. <https://www.ukf.sk/o-univerzite/historia-univerzity>

Women's International Center. Eva Burrows. <http://www.wic.org/bio/eburrows.htm>

Žižkov. Hotel Flora včera a dnes. <http://www.zizkov.cz/clanek.asp?id=43&referer=>

11.6 Další dokumenty

Kodex etiky NADĚJE (listopad, 2013)

Poslání a zásady NADĚJE podle standardu 1 (listopad, 2009)

Výroční zpráva Armády spásy za rok 2006

11.7 Jiné zdroje

Člověk pod jinou kůží. [dokumentární film] režie a scénář: Marie Šandová, 1991 (Nedostupné, zdroj: osobní archiv rodiny Hradeckých)

